Димитър Попефтимов

ЦЕНТРАЛЕН ДЪРЖАВЕН ИСТОРИЧЕСКИ АРХИВ
ФОНД № 1959 ОПИС № 1 а.е. № 11

БЕЛЕЖКИ И РАЗМИШЛЕНИЯ ВЪРХУ МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ

Варна
1950 - 1959 год

11 К
ЦЕНТРАЛЕН ДЪРЖАВЕН ИСТОРИЧЕСКИ АРХИВ
ФОНД № 1959 ОПИС № 1 а.е. № 11

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

ВМЕСТО ПРЕДГОВОР

С намерение бях на настоящия ми скромен труд да посветя специален предговор, но силите ми не стигнаха. Здравословното ми състояние бърже се влоши и аз се отказах от намерението си. Но все пак трябваше да се изтъкнат поне някои обстоятелства, без които читалите биха останали с впечатление, че трудът ми не е изграден на верни факти и предпоставки, а на измислици.

По важните от тия факти и предпоставки са:

Първо. Не бива да се забравя, че трудът ми е писан, не тази година, а пролетта на 1950 год., а от тогава до днес измина доста време и нещата, за които пишем днес, не са там, където ги оставих в 1948 год., нито пък там, където бяха в 1950 г. "Криво да седим, право да съдим" - казва една наша поговорка. Справедливостта изисква да признаем, че въпреки всички неправилни схващания върху езика от страна на някои от скопските "научници" и лошите давления от горе, в книжовния македонски език са настъпили известни подобрения. Не искам да кажа, че тия подобрения са толкова големи, че няма какво да се желае по-вече. Не, но все пак те са доста обна[illegible] сега. Те са по-скоро качествени, отколкото количествени. Засягат структурата на езика, която до скоро бе изнасилвана да следва сръбско-хърватската, вместо българо-македонската еволюция на неговото историческо развитие. Предлозите, например; глаголите, подлогът и другите части на речта сега взеха определените си места, което е в духа, особеностите, правилата и законите, на народния ни говор и граматика.

Второ. "Ъенето", например: "пишуе", "веруе", "сонуе", се изхвърля и е заменено с "Венето", "пишувам", "верувам", "сонувам" вместо "пишуам", "веруам", "сонуам"; "пишува", "верува", "сонува" вм. "пишуе", "веруе" "сонуе" т.н.т.

ТРЕТО: От употребяваните до сега сръбски думи се изхвърлена известна част, но, за съжаление, останали са, и то в широко употребление, маса сръбски думи, даже цели сръбски изрази и цялата почти сръбска географска номенклатура, които прекрасно биха могли да бъдат заменени с наши. Например, думата

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

думата "отлука" може да се замени с решение; думата "улога" - с роля, "глумец" с артист/актьор/, "усмено" с умствено; клупа - с чин, "значаи" /значайно/ - с значение, изразът "свечена вечер" - с тържествена вечер, "Кина" с Китаи, Данска - с Дания, Шпаня - с Испания и пр.

Разбира се, няма никакво съмнение, че с течение на времето книжовният македонски език напълно ще се освободи от всички тия и други подобни филологични къклици, които му отнимат неговата родна специфика, чистомакедонската му езиковна тоналност и музика.

Не така стои обаче въпросът с другия вариянт на сърбизацията на книжовния и простонароден македонски език - с въпросът за тъй ревниво и тъй свирепо провежданата българофобия, срещу която не виждаме да се вземат каквито и да са предпазни мерки, а обратно - усилено се засилват мерките за задълбочаването ѝ.

Аз мисля - и това не е трудо да се разбере от всеки един разумен човек - че с подобна една своего рода расова дискриминация, нашите другари от Скопие ще постигнат точно обратни резултати. В случая те си играят с огъня, със същия оня огън, в който се опепели и се превърна в човешки прах великосръбството, идеалите на Велика Сърбия, в който огън загина и цяла бивша кралска Югославия.

Не като комунисти, а като най-обикновени прогресивни хора, ние би трябвало да имаме перспективно, така да се каже, отношение към нашата бъдеща историческа действителност, която винаги да е пред очите ни.

Да си не правим илюзии. Ще додат новите поколения - внуците и внучките на сегашните ръководители на НР Македония - и ще проговорят езика на историята, такъва каквато тя е била. Те ще се смеят на всичко онова, което днес се говори и пише върху миналото на Македония, на онова, което се върши, особено на стремежът да се покрие с кал името българин, което са носили с гордост и отстоявали с потоци алена кръв най-светлите фигури на нашето славно и незаб-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

чутите зандани в Битоля, в Диарбекир, Фезан, на другаде гниеха, страдаха и мреха не всички жители на Македония, а само или главно, да не кажем изключително, онния ~~кмети~~ Бакъ най-корави българи, които в държавните регистри на отоманската империя фигурираха като отделен народ, наречен "БУЛГАРМИЛЕТ".

"Сърбмилет" тогава в Турция/Македония/ нямаше.

И така:

Борбите на нашите възрожденци срещу проклетите фанариоти, национално-освободителните борби срещу турския султанизъм преди и след великия Илинден и тия на самия Илинден, както и борбите на македонските партизани през време на Втората световна война не биха били възможни без активното и масово участие в тях на българското население на Македония, без "омразните днес там българи".

Конкретно: борбите на македонските партизани във вардарска Македония, без връзката им с борбите на старите илинденски витязи, щеха да бъдат на не македонски, а сръбски партизански борби, и като такива те щеха да бъдат водени не за Македония, а за Сърбия; македонската кръв щеше да тече не за македонска държава значи, а за сръбска държава; и най-важното: те, нашите партизани, щеха да се чувствуват в борбата не като македонци, а като прави сърби, и именно като такива, като прави сърби, те щеха да се борят за Сърбия като врагове на Македония.

Това е истината, чистата и света истина, на която аз посвещавам този скромен мой труд.

Знам, аз скоро ще умра, но трудът ми и истините в него няма да умрат, заедно с мене. За това бързам да ги направя достояние на живите до като съм още жив.

гр. Варна 24.V.1959 г.

От ~~автора~~ О авторе

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

N.A

"БЕЛЕЖКИ И РАЗМИШЛЕНИЯ ОТНОСНО МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ"

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Димитър п. Евтимов

МАКЕДОНСКА НАЦИЯ ЛИ?

ДВЕ ДУМИ ЗА НАШЕТО МИНАЛО.

Около македонската нация на времето се вдигна голям шум. Особенно от София и Белград. Великосръбските и великобългарски хегемонисти в един глас заридаха над гроба на погребаните национални идеали за владението на Македония от техните капиталистически буржоазии. Македония преставаше вече да бъде разменна монета на сръбските и българските монархофашистки клики. Тя ставаше равноправен член в съюза на свободните южно славянски народи и републики, в жадуваната от векове южнославянска федерация, която-уви!-от железна бариера срещу империализма, днес превърнат в плацдарм на англо-американските подпалвачи на нова война, за борба срещу Великия съветски Съюз и страните с народна демокрация.

-От къде на къде македонска нация? Кога македонците не са били от край време прави сърби?- ревеха великосръбските шовинисти от Белград.

-Македонска нация! Македонците не били българи! В Македония въобще никогаж не е имало българи! Ето какво ни донесе болшевишка Югославия. Ето печалбата от комунизма за България и Македония. А цел свет знае, че Македония е била люлка на нашето възраждане!-крещеха в един глас българските сирени около англо-американеца Никола Петков и социал-предателя Коста Лулчев.

Верно е, господа фашисти от Белград и София! Верно е, че открай време в най северните граници на Македония, в сегашна Скопска Черногория, имало и сърби. Верно е, че в по нова време части от Македония беха прошарени от сърби: от сръбските консули и техната многобройна свита от шпиони, от сръбските пропагандисти и à la Милош Милоевич и техни-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

те агенти, от разни музикославнейши певачки и техните жертви. Верно е, още и това, че през фаталната /най фаталната за Македония/ Балканска война /целя Македония да стане сръбска. Даже и камъните се посърбиха. "Малкото" българи насила беха заставени да променят народностното си име и от българи светкавично се "превърнаха" /се преториха/ на прави сърби. А техните многобройни образцови училища, някои от тех основани преди 120 години, много други българомакедонски културни институции-музикални, спортни, юнашки, женски, младежки организации и дружества в миг изчезнаха.

Цела една вековна култура потъна.

Верно е също така, че в Македония имаше и българи-90% от славянското й население. Верно е, че тези именно българи организираха и изнесоха на плещите си славната антифанариотска борба през време на нашето възраждане. Техно дело беше македонската революция с нейния триумфален мръх Илинден. Верно е, че македонците беха най твърдите българи и че Македония бе люлка на българското възраждане.

Всичко това е верно; защото е било, защото е история, а не бива да се икономисва историята или да вървим срещу нея, а още по недостойно е да се отричаме от нея, или да се срамуваме от нашето геройчно минало, без което не би било възможно настоящето. "Не бива да вървим срещу историята" казва Сталин /Марксизъм и национално-колониялния въпрос стр. 165-Сталин/ "Настоящето твърде пастойчиво ни говори да не забравяме миналото", съветва Вишински в речта си, произнесена на банкета на "Националния съвет на Американско-съветското д-во" през м. Ноември 1947 година.

Без история нема диалектика; фалшифицирана история, фалшифицирана деалектика, т.е. метафизика,

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

т.е.ултрафашизмътъ.Ако единъ Джилас може да се гордее с миналото,с историята на своите черногорци, изкарвайки ги най-големите сърби в миналото и без да се страхува,че ще изкриви линията на черногорската нация,в една своя статия,озаглавена"Черногорската нация",поместена в в-к"Борба"от 1948 г.заявява,че черногорците са били на времето авангард на сърбизма,а Черна-Гора-люлка на сръбското духовно и политическо възраждане,то срамно ли е за нас македонците да признаем историческото минало на македонския народ и ролята му в делото на всебългарското възраждане?За съжаление,когато Джилас со своя високопарен патос гърмеше в колоните на"Борба",заявявайки на всеослушаване какви са били в миналото неговите храбри черногорци,в България нашите македонци,които не само не благоволиха това да сторят в защита на своя героичен македонски народ,а се намериха умници,които,по внушение от вън,може би и от самия Джилас,имаха безсрамието да заявят,че в Македония никогаж въобще не е имало българи.

Чакайте!Това не е всичкото.Това е само първата половина от сръбско-македонската"историческа"истина.Втората половина,която не се изпее след 9-10 години/ако до тогава оцелее мак.нация/ще гласи: "В Македония е имало само"прави"сърби.Ерго:македонската нация престава да съществува,Тя изпълни своята историческа мисия-да ни спаси от бугаризма. Македония си остава пак Южна Србия",каквато е била от векове".

В основата на сегашната сръбско-македонска нация лежат двете тия половинки на скопско-белградската историческа истина,най-логично,даже некакси и диалектично свързани по между си в едно отвратително противоречиво историческо единство.

Това,което Джилас с гордост и с право заявява за своите черногорци,ние македонците с още по голема гордост и с още по големо право можем да заявим за себе си.Защото,това,което е дало Черна Гора на

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Сърбия и сръбството, е нищо пред онова, което е дала Македония на България и българщината. А Македония е дала на България целата ѝ почти история и ние македонците останахме без история, поради което цели векове българската история бе "и наша история. Македония е дала на България целата ѝ почти история и ние македонците останахме без история, поради което цели векове българската история бе и наша история. Македония е дала на България братята от Солун Кирил и Методи-най светлите фигури от нейното минало; Македония е дала Климента Охридски, патриархът на българските университети; тя е дала прекрасния свещеник Попбогомила, родоначалникът на българските революционери-антифеодалисти. Македония е дала преснопамятния Отец Паисий-патриархът на всебългарското възраждане; тя е дала Неофита Рилски, родоначалникът на българските педагози; от македонски произход т.е. македонец, е, според признанието на Борис Вазов, казано на Антон Страшимиров в една негова публична сказка в София и брат му Иван Вазов-патриархът на българската художествена литература; Македония е дала на България българския Ленин-Дедото, Димитър Благоев, патриархът на българския социализъм; Македония е дала най сетне на България най големия българин-революционер, революционер от международен мащаб, от лайпциски мащаб, патриархът на световния антифашизъм, прославеният борец, учител и вожд на българския народ, наш учител и вожд-безсмъртния Георги Димитров. А Смирненски, а Н. Вапцаров от къде беха и само те ли?

Да мълчим, да крием като до сега всичко това, значи да се страхуваме, бидейки тук, в България, за да не изпаднем в немилост. Да се срамуваме от миналото-това значи още да изпаднем в лагера на левосектантите троцкисти, които до скоро учеха нещастните македонци как на крещящ глас да хвалят, да величаят немакедонското, а да не смеят да повишат гласа си кога говорят за своето, за родното,

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

10

за Родината. И защо беше всичко това? За да не разсърдят боговете от новия Олимп. Или от страх да не бъдат те обвинени в уклон към национализъм. Как заблуда! Интернационалното, другари, не отрича националното, а обратно-то го предполага. Да чуем др. Сталин какво ни казва по тоя въпрос: "Пролетарската общочовешка култура не отрича, а предполага националната култура, също както националната култура не изключва, а допълва и обагатява общочовешката пролетарска култура". А с какъв повишен тон и с какви пламнали очи, според Максим Горки, Ленин е говорил за своята необятна Родина, за своя нетиален и храбър руски народ! "Ние обичаме своя нжжд език и своята Родина-казва Ленин в своята знаменита статия "За националната гордост на руситѣ"- ние повече от всички други-продължава той-виждаме на какви усилия, гнет и издевателства подхвърлят нашата прекрасна Родина царските палачи, дворяни и капиталисти. Ние сѣ гордеем, че тия издевателства предизвикаха отпор в нашите среди, в средите на русите, че тая среда е повдигнала Радищева, Декабристите, революционерите от 70-те години, че руската работническа класа създаде в 1905 год. международния революционен патриотизъм. Ние сме преизпълнени с чувство на национална гордост и именно поради това, че ние особено ненавиждаме нашето робско минало и нашето робско настояще".

Мнозина от нашите македонски патриоти со слаб марксически усет, со слаба култура и с още по слаб ум, и след горните прекрасни мисли на Ленин и Сталин до скоро продължаваха да плащат данък на ново едно прикрито левосектанство, мислейки, че всеко потенциране националното, ни повече ни по малко значело подценяване интернационалното и, следователно, било несъзнателен уклон към буржуазния национализъм. Според философията на тия своего рода "интернационалисти" и марксисти", истинският пролетарски интернационализъм немал нищо общо с патриотизма,

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

с любовта към Отечеството, към Родината, а ние видехме, че тая любов само предполага пролетарския интернационализъм и че без любовта към своя собствен народ, към Родината, при сегашните условия, немислим е пролетарският интернационализъм. Любовта към Родината е школа за любовта към по далечните по място и кръв наши трудящи се братя от цел свят. Значи, според горните големи марксисти и "диалектици" само фашистите днес имат право да са патриоти, да обичат своя народ, своята Родина, Отечеството! Ние, истинските приятели на народа, трябва да докажем противното т.е. че за нас безразлична ни е неговата съдба, съдбата на нашия народ, съдбата на Отечеството ни, че нашите цели стоят по високо и са несъвместими от тия за грижите към милионите наши отрудени родни братя. Интересни разбирания, наистина! Разбирания в същност на прикрит ентеленски дребноборжуазен индивидуализъм, чистокръвна теснячество. С този висок мерник, другари, другари, не се излиза пред масите, които винаги мислят конкретно, за които истината е винаги конкретна. Тъкмо такива "интернационалисти", изглежда са дали повод на пролетарския поет Н. Вапцаров своя прекрасен "доклад" остро да порицае такъв начин на отвлечено антимарксическо мислене и да се провикне: "Аз мисля, че първата капка, която ще пролея, ще бъде за поробените ни братя, за нея!" Значи-за Родината, която бе го научила да носи безропотно теглото народно и което той наистина го носи до край, защото казва "Аз нося тревожното знаме на всички братя без подслон и хлеб."

И така: историята, миналото, Родината-това са трите костулата на нацията. Историята, каквато си е била/не фалшифицирана/, миналото, каквото ни го рисува историята, Родината такава, каквато е нейния народ в болшинството си.

Ето защо всичко до тук казано во връзка с нашето минало, е верно, а е верно, защото е станало, защото то е съществувало, защото е било, защото то е история.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

1 12

Но верно е също така и друго нещо-до скоро доста неприятно, даже и за някои наши македонски и български патриоти, а отрова за реакцията, е именно, че днес в един дел от Македония в Вардаска Македония, се осъзна нашата македонска нация, която е факт, а пред фактите и боговете мълчат, защото тех са нещо много упорито. По късно тя, нацията, почна да се осъзнава и в Егейска Македония. Дали ни е приятна, или не мак. нация е друг въпрос, но че тя съществува-това никой не може да отрече, а не бива да се отрича.

"Македонската нация е исторически факт-казва Димо Кьосев-отричането или поддействането на който е не само безмислено и глупаво, но и политическо неверно и реакционно. Македонската нация съществува, защото днес има хора, които се наричат македонци и не желаят да бъдат приобщавани към други балкански нации, защото от пет години съществува македонска държава, която е призната от международната общественост, защото години наред македонците на Грамос и Вич, в Кукуш и Серес, в цела Егейска Македония до скоро водеха неравна геройчна борба в редовете на храбрата гръцка демократическа армия в името, наред с общите интереси на гръцкия демократимен народ и на своите македонски национални интереси.

"За нас македонската нация е не само исторически факт, но и една политическа и историческа необходимост, която е от изключителна полза за бъдещето правилно развитие на Македония на Балканите".

КАК СЕ ПОЯВИ МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ.

Казахме осъзнаването на македонската нация се яви като резултат на исторически процес, като отражение на дадени исторически условия. Тя не падна от небето в готов вид в 1944 год., когато мнозина за пръв път чуха името й, а преживя дълъг инкубационен, така да се каже, период от време, дълъг обособяващ се процес. Политическите условия през време на великосръбското иго/от 1912-1941 г./спо-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

13

собствува за по бързото ускоряване на това осъзнаване. Тогава за един огромен дел от поробеното население нацията се яви като средство за прикриване старото/българското/национално съзнание и същевременно като оръжие срещу поробителите-великосърби. Това да се не забравя никога, колчем става дума за осъзнаването на македонската нация.

В 1941 г. Вардарска Македония бе окупирана от германците, които впоследствие беха заместени от българската монархо-фашистка власт. Ние знаехме, че осъзнаването на макед. нация бе вече во движение в тая край. Но какво беше нашето очудване, когато същата година в Ресен ние не можахме да открием, нито един македонец не българин, освен бившите още от турско сърбомани и гъркомани. Младежта гореше от желание да посрещне българите от Битоля, които все още не идваха. Вечер те построяваха арките, денем италиянските военни окопаторски власти ги разваляха и това продължи петнадесет дни. Разбира се, в дадения случай роля играеха не само национални, а и политически причини. Бившата монархо-фашистка югославянска власт со своята инквизиция по икономическа политическа и особено национална линия беше станала умразна, непоносима и, следователно, нейното сгромолясване не можеше да не се посрещне с радост от пострадалото население, толкова повече, че германо-българските "освободители" не беха още формално на противосъветски позиции. Ако е за фашизъм, населението предпочиташе италиянските фашисти пред югославянските. Защото непознаваше първите. Не беше яло попарата ми им. В своето заслепение то не виждаше фашизъм в България, а и младежта сметаше, че срещу българския фашизъм, заедно с българските комунисти, начело с героичната БКП, по лесно ще се борят и по лесно ще сгромолясат българския фашизъм. По късно, обаче, когато на гърба си изпита българския фашизъм, населението, особено неговата борческа младеж, макар останала много назад, в класосъзнателно отношение и действуваше обикновено стихийно, искрено съжеляваше за всички посрещания. Но късно беше вече. Инте-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

14

ресно бе,че и при това разочарование македонската нация на първо време не получи онова засилване, което се очакваше.Разбира се,двата фронта все повече и повече се задълбочаваха:македонци и българи взеха да се гледат някак накриво,бидейки едни от други много недоволни;на лице имахме значи вече едно антибългарско настроение,но не на национална почва,като умраза против всичко българско,против българщината въобще,а на политическо,политическа и психологическа почва.Явно бе,че македонските българи се срамуваха от властта,но се срамуваха не защото беше власт/те от сръбската власт се страхуваха и я мразеха,но не се срамуваха от действията ѝ,срамуваха се тъкмо за това,защото беше именно българска власт.Засегнато беше тук техното национално/българско/достойнство/достойнство и чест пред инородците.Те чувствуваха подигравателните погледи на последните,които открито им думаха:"сити видофте ли бракява? Нека ви са живи! Язък за пречеквейнето,за цветкинята,за портите /арките/,за солзите.Лоши били сърбите! Ама овие, вашиве,по-арни ли са?

Като имаме предвид горното,ясно става,че на лице беше значи най главната предоставка,за да се даде нов тласък на македонската нация,а именно големото недоволство от българската власт,но не става това.Една от големите причини за такова едно неочаквано явление беше фактът,че нацията /македонската/сега при новите българофашистки окупаторски условия се подемаше и се представляваше от ония елементи,които през време на бившия югославянски монархофашистки режим не искаха да чуят за нея,преследваха нейните адепти като прикрити бугараши.Тогава/в сръбско/,който открито отстояваше македонската нация,се смиташе от масите герой.Тя внасяше атмосфера на обаяние,даже и всред старата македонска гвардия,която инак умираше за България и българското.До като през югославянския фашистки режим македонската нация

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

главно-не,а изключително/с нищожни изключения/се отстояваше от българо-македонската младеж и бе силно оръжие срещу асимилаторската политика и икономическия гнет на поробителите,през време на българофашистката окупация,ролите се смениха,като с тази задача се нагърбиха тия,които през сръбския режим бяха против нея-сърбомани и търгомани от български влашки произход,които винаги и при всички обстоятелства"борбата на македонската младеж се проявяваха като непоправими реакционери,черносотници и фашисти,като ухо и око на бившата власт, като най-опасни шпиони.Сега тия именно върли народни врагове и шпиони станаха герои.За нещастие на македонската нация,обаче,тия големи герои представляваха нищожно малцинство.Бившите истински македонци,такива още от югославянския режим,се срамуваха от тези нови"герои",чиито лъжекедонизъм ги възмущаваше.Те знаяха, а за щастие още по добре знаяха и широките народни маси,че македонската нация,македонското,при новите условия се явяваше като прикритие на техния великосърбизъм и фашизъм, също тъй както през време на сръбския режим се явяваше за македонобългарската младеж.

Ясно ни е прочее,защо македонската нация престана да играе прогресивно-революционна роля, главно в началото на българофашистката окупация. Борбата,която се водеше от страна на тия противонародни елементи,против българската власт,се водеше ~~от страна на тия противонародни елементи, против българската власт~~, се водеше срещу нея не защото тя беше фашистка власт,което би било правилно революционно,а защото беше просто българска власт,което бе неправилно и си остана до край дълбоко националистическо-реакционно.Тъкмо по тая причина македонската нация немаше вече онова обаяние пред масите,даже и пред прогресивната младеж, която иначе умираше за нея/за нацията/както това беше през време на монархо-фашистка Югославия.Нещо по лошо:македонското население в най големата и

ЦЕНТР ДЪРЖАВЕН
ИСТОР. АРХИВ

в най здравата си част, виждайки старите шпиони и народни вредители отново на старите позиции да продължават своята антинародна българофобска дейност и при новите условия с още по голема настървеност,-сега вече като лъжемакедонци, като "приятели" на Македония, като "герои", не само намразиха техната "македонска" борба", техната "македонска" нация, а взеха да гледат с недоверие и на всеки наш младеж, проявяващ се като македонец т.е. като небългарин, да гледат на него с известно недоверие, даже и умраза, просто като шпионин. По тая причина македонските комунисти от българо-македонски произход, за да не подкопаят довернето си пред масите /до 1944 г./ въобще, не си служеха в своята агитация и пропаганда с лозунга за македонската нация, макар мнозинството да беха я осъзнали и възприели вече. Нацията беха я оставили временно на страна.

Все пак македонската нация во Вардарска Македония през годините от 1941 до 1944 год. не може да се отрече, че бе в движение. И съвсем не бе замрела. Тя все още живееше в съзнанието на по издигнатата в идеологическо отношение комунистическа младеж, макар и чувствително компрементирана от горепоменатите противонародни елементи от сърбомански и търгомаски т.е. от фашистки произход. Длъжни сме още веднъж да подчертаем, че македонската нация през време на югославянското владичество в нейния чист и честен вид можеше да се срещне /с малки щастливи изключения/ само вред младежи несърбомани и негъркомани т.е. в такива от родители бивши или настоящи българи. Тази констатация не трябва да се земе като нов род национализъм или прикрит шовинизъм; Тя е действителен факт от най новата мак. история. От тия именно македонски българи-и това ще трябва добре да се знае-се роди и македонската нация. У тях тя игра и продължава

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

18

и сега во Вардарска Македония да играе/разбира се в здравите и непоразени от сръбската злостна пропаганда/прогресивно-революционна рола. Не отричаме и факта, че имаше младежи на родители бивши сърбомани, които действуваха искренни и честни и бяха убедени македонци.

Но факта е това, че отмладежите- бивши българи, от недрата на българщината значи, се роди и се осъзна македонската нация. И се роди най естествено, без остри родилни мъки.

Всеки един радтителен или животински вид се ражда от нему подобен вид. Например, не може от крава да се роди магаре, нито от мишка-хипопотам. Македонската нация се роди во Вар. Македония. Тя се роди от подобен нейн вид или по добре-от подобен ней род-от българския род. В Македония живееха и живеят не само българи, а имеше и има и други народности: албанци, турци, евреи, власи, гърци, цигани и пр. Но Мак. нация не се роди нито от една от тия народности, които си запазват народностното си име и новата "македонска" власт не ги признава за македонци, а се роди от славяно-македонската, т.е. от българската общност. Ето защо, когато искаме да проследим историческия развой на македонската нация, ние сме длъжни най щателно да проследим историческото минало, целата история на българо-македонското население в тая страна от появата му на историческата сцена, та до днес. Нашите обаче историци ясно ни е, като че ли се страхуват от историята; те отбегват да се докоснат даже до конкретните, до действителните условия, сред които е живел и се развивал нашият народ, а без един подобен подход невъзможно е да се разбере македонската нация. Тук именно е ключът за разбирането на националния македонски въпрос. Това е имал предвид и др. Сталин, който казва: "Конкретните исторически условия като изходен пункт и деалектическата постановка на въпроса, като единствено

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

18

верна постановка,е ключът за разбирането на националния въпрос/Марксизмът и национално колониялния въпрос стр.36/.

Но от конкретните исторически условия и факти,без които невъзможна е диалектическата обстановка на въпроса,нашите историци в Скопие както казахме по-горе,се плашат.Дойде ли до до историята,особено до историята нашето възраждане,както до историята на македонските революционни борби,които още се помнят от живите участници в тях,ужас ги обхваща и изпадат в задънена улица.Тук те са изправени пред най страшната за тях алтернатива:да отрекат цялото минало на Македония,цялата й история,или да я признаят.Но да я отрекат не е само лесно,но е и смешно,защото, както казахме,живи са още другарите на Гоце и Даме и Сандански.Апризнаят ли всичко това-тогава всичките техни"осторически"построения во връзка с македонската нация,с нашето минало въобще,се сгромолясват като картонена кула.Ако искат да останат логични,те,другарите от Скопие,ще трябва да отрекат цялото наше минало-епохата на нашето възраждане заедно с революционните македонски борби,като я признаят като една разновидност на великобългаризма.Но в такъв случай срещу тях ще се явят не само сенките на нашите велики покойници-революционери,начело с Гоце,Даме и Сандански,но и епопеята на славния Илинден от 1944 год.изгрял в светланата обител на Монастиря"Св.Прохор Пчински" и безсмъртната легенда,най новия Илинден,при Вич и Грамос-т.е.цялото съпротивително движение в Македония и от трите й дела и особено това в самата Вар.Македония,делото на славните наши македонски партизани,вдъхновяващи се в своята борба от борбите на старите наши мак.революционери,чиито имена беха значе на борбата им.Факт е,че най отличилите се партизански части носеха имената

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

на Гоце Делчев,Сандански,Питу Гуле и др.възпети в най хубавите наши партизански песни от нашия народ и от нашите млади поети.

Скопските диалектици,както ще видим по долу, неправилно разрешиха въпроса за македонската нация,главно,затова,защото пренебрегнаха изискванията на диалектическия материализъм,или,не го взеха предвид за техната практика.За тях като чели историческите връзки,зависимостта на едно историческо явление от друго,диалектическото положение,че всеко едно ново,преди да се е появило на"бел свет",е било в утробата на нещо старовсичко това и много друго за тех е суха теория. За тех македонската нация не е била в утробата на друго едно противоречие единство,а просто е паднала от небето,т.е.появила се е от нищо,а ние знаем,че от нищо може да излезе само нищо. Ex nihilo nihil бе казал гръцкия философ Демокрит.

Както видехме,македонската нация се яви се роди,от нещо-от българската общност.Значи тя е имала и има майчина утроба т.е.не е безсеменно родена или е некакъв копил...

Ето до какъв исторически и научен абсурд бихме изпаднали ако пренебрегнем диалектическия метод на мислене и изследване и търсим спасение в нашата историческа безпътица в разни метафизични мъдрувания.В комплицирания въпрос около македонската нация ние ще се предпазим от погрешни стъпки,от неправилни изводи и умозаключения, само,държайки се здраво и неуклонно о диалектическия материализъм.Гениалният познавач на националния въпрос др.Сталин,дебело подчертавайки нуждата от подобна дейлектическа постановка на въпроса, казва:"Ако некъде е тъй необходима деалектическата постановка на въпроса,то е именно тука при националния въпрос"/пак там стр.30/.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

20

Двете нации в Македония-българската нация и македонската нация.

Както е известно нацията не е само расова,нито само племенна,а е исторически създала се общност,и то не една случайна общност,"случаен и скоропреходен конгломерат",както се изразява Сталин/стр. 40 пак от там/а устойчива общност на хората;устойчива общност на езика,територията,икономическия живот и психологическия облик,последният проявяващ се в общността на културата/Сталин стр.10 пак от там/.

Следователно,нацията не се създава изкуствено,вън от времето,пространство и причинността,с декрет от горе,а е процес;тя е историческа категория,"Но нацията не е просто историческа категория",а историческа категория от определена епоха,епохата на развиващия се капитализъм;Процесът на ликвидацията на феодализма и развитието на капитализма е в същото време процес на формиране хората във нации/Сталин,стр.19-20,пак там/.

Някои наши"диалектици",давайки едно далеч неправилно и метафизично тълкуване на горното сталиново изказване,взеха да търсят македонската нация чак в средните векове,в Самуилово време /Ан.Димев/,когато в същност македонската нация е рожба на XX в.,рожба на епохата на умиращия капитализъм и е во връзка с процеса на ликвидацията на империализма и атомната бомба.Во времето, когато се формираха западноевроейските народи и нации,Македония спеше дълбок летаргичен сън.Македонският народ/славянското й население/се събужда едвам в началото на XIX в.и не като македонска нация,а като българска нация.Това стана през епохата на нашето духовно възраждане,когато борбата се води противъ проклетите фанариоти за български черкви и училища,а не за македонски.Тая борба, както ни е известно,се изнесе рамо до рамо с братския български народ от Мизия и Тракия.И тя

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

21

се увенча с пълен успех;врагът бе бит и поставената задача-извоюване български черкви и училища с екзархат,постигната,свободата за която се бориха братята от Македония,Мизия и Тракия извоювана и българският род-както казва поетът-най сетне стана народ"Епохата на възраждането е епоха на формиране на българската нация.Пръснатият и неосъзнат народ до сега,се обединява в едно цело, ликвидира се постепенно с партикюляризма,с раздробеността,създава се единно нац.стопанство с един пазар,възражда се и създава единен български език,възраждат се нац.стремежи и копнежи на българския народ,възражда се и се изгражда нова богата национална култура,така скоро един поробен и забравен народ тънещ в духовно и полит.робство, се освобождава постепенно от веригите на средновековието-счупва духовните окови на гръцкото робство и с устрем се хвърля в борбата,за да добие важните условия,за да може един народ да разгърне всичките си творчески сили-да добие политическа свобода и независимост"/Бълг.Възраждане"Ж. Натан,3-то издание стр.78/.

В този именно период от общата история на българи и македонци,най естествено се оформи в съзнанието на двата братски народа политическият идеал за една обща българо-македонска държава от Черно Море до Охрид и от Дунав до Бело Море т.е.идеалът намерил своето осъществяване при Сан Стефано 1878 год.

Това беше възрожденският демократически всенароден прогресивен идеал през епохата на общото българо-македонско т.е.на общо българското възраждане,художествен израз на който написването Вазовото стихотворение"Пределите на България",където поетът се провиква:"Питат ли ме где зората ме огряла първи път? Питат ли ме где земята,що най любя на света? Тамо,-ще отговоря -там где се бели Дунав лей,где от исток Черно

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

22

Море се бунтува и светлей! Тамо,-где се възвишава гордо Стара Планина,где Марица тихо шава из Тракийска равнина! Там,тде Вардар низ цветята лакатущи и шуми,где на Рила грей главата и при Охриски вълни.Там роден съм,там деди ми,днес почиват под земя,там гърмяло тяхно име в мир и в бранните поля".

И този политически общобългарски идеал не беше натрапен от некъде и от некои на македонците,както и на Вазов,а се яви като едно най естествено отражение на тогавашната политика, икономическа,историческа и културна действителност,която тури своя отпечатък еднакво на българина край Преслав и В.Търново,както и на тоя край Стара Преспа и Охрид,на българина край Черно Море и на този край Белото море,"заспало дълбоко".Тук Ив.Вазов с пълно право говори,че там край Вардар и Охрид е гърмело името на неговите деди в мир и бранните поля,още и затова,защото тия негови деди-македонци,почиват наистина и до днес в тая свещена наша земя.Малцина знаят,че по произход дедите на Вазов са били македонци.

Българското национално съзнание т.е.българо-македонската нация,се яви в резултат значи не на чужда пропаганда/разбирай българска-пропаганда,пропаганда от страна на"българската буржуазия",или по нечия заповед о т горе/разбирай Русия/или "България",която тогава несъществуваше а се яви по силата на конкретни политико-икономически и психологически фактори,главно в резултат на бавно проникващия и в нашата страна по най оживените й пътища западноевропейски капитализъм и с постепенната ликвидация на бейско-султанския феадализъм и общността на борбата с българи македонци,с което се поставиха предпоставките за появяването на историческата сцена и на славяно-македонския българин,който по късно разгроми цела една империя-Отоманската империя на цариградските

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

23

султани и обърна сметките на европейските капиталисти.

Ето кое с мъка не могат да разберат някои наши другари от тук и Скопие и не само не могат, но и нежелаят да го разберат. Те се мъчат да прескочат някак си целата величествена просветителна епоха, да задраскат героизма на славяно-македонските маси и да заменят всичко това с...и те сами незнаят с какво. С опита да обяснят си, че през тия бурни и радостни за нас години в Македония нищо не е ставало, немало е там тогава народ или той просто бил умрел и че всичко писано да тая епоха е измислено от "българските лъжеисторици". И все пак фактите са толкова много, така силни и упоритите изпъкват очите на онія който си ги затварят.

Само неколко думи от тия факти:

В Македония се появи първата печатница на балканските славяни, печатницата на Теодоси Синайтски от Дойран. Тая печатница /в Солун/ не се нарече македонска, а българска, и книгите напечатани в нея се нарекоха български. Те са запазени и до днес. Книгите на Йокима Кърчовски на Кирил Пейчиновича /1810 и 1816/ са написани на препростейши език болгарски, който право Вук Караджич не харесва, като много груб и не много шлифован.

Жак Натан в цитираната от нас по горе книга "Българското Възраждане", 3-то издание, стр. 15, за същите македоно-български народни будители казва: "В редицата на тия писатели /разбирай българските писатели/ на първо място заслужават да бъдат отбелезани Кирил Пейчинович и Йоаким Кърчовски и двамата тия писатели са родом от Македония и имаха големо влияние на българското възраждане".

"И това не е никак случайно. Северозападните части на България попадат най рано под влиянието на сръбското възраждане, което към края на XVIII в. и началото на XIX в. отбелезват значителни крачки напред. От Македония произлизат-са и редица

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

други дейци на българското възраждане.Причината за това се крие в тесните икономически връзки,които съществуваха между македонските градове и Западна Европа".

По нататък Ж.Натан цитира М.Дринова,който казва::"В началото на сегашния век и много по отдавна в Будин са работили мнозина български търговци,повечето из Македония"/к.н./.

В Македония живееха още и Братя Миладинови;запазен е в оригинал техния сборник на народни български и македонски песни.Сборникът носи заглавие"Български народни песни".В него,в предговора му,написан лично от Константин Миладинов,авторът /К.М./нарича себе си българин,песните-български;пише на македоно-стружко наречие,понеже тогава нямаше общ македонски или български книжовен език,а всеки книжовник пишеше на своето си наречие,използувайки някои хубави думи или изрази от някои даровит писател,същото,което е сторил и Конст.Миладинов,който е украсил стружки говор с доста думи български,от източна България.

Ето го до нас неспокойният и буен наш възрожденец Йордан Константинов Джинот,фанатик българин,който в един български цариградски вестник пише:"ако ме питат болгарин сум или човек,яс ке кажам:болгарин,болгарин сум,защо ако не сум болгарин и човек не можам да бидам"./"Цариградски в-к"-бр.44 от 1851 г./

И само той ли?Цела плеада още възрожденци фанатици-българи/защото без фанатизъм,борбата обикновено се изражда в нихилизъм/,които записаха най светли страници в нашата история.Без борбата на нашите мак.възрожденци не би било възможно освобождението ни от черното фанариотско иго,но невъзможно би била и борбата през революционната епоха в ония размери,в каквито ние днес я познаваме,начело с титаните на нашата революция Гоце

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Делчев,Дамян Груев,Гьорче Петров,Пере Тошев,Яни Сандански,Димо х.Димов и пр.всички хора со солидно българско образование,добито в македонските български училища-първоначални,прогимназиялни /трикласни/и гимназии,много от тех свършили висше образование в България или в странство/Европа/.И интересно е,че нито един от тия големи на Македония хора,некои от тех големи историци/Гьорче Петров/не помисли да поправи историята,което би било в духа на централистичните идеи на организацията, и не застана на почвата на македонската нация,а всички продължават да развиват българската култура в Македония,всички почти като големи органи на Българската Екзархия.Случайно ли стана това? Разбира се,не случайно.При ония условия и дума не можеше да става за македонска нация.Беше рано още. Това значеше да се открие фронт на народа.Това значеше още българското население да се откаже от всички придобивки и прекрасни постижения,реализирани след толкова скъпи жертви,време,средства и труд през епохата на нашето възраждане.Всеки,който би дръзнел да стори това,би требвало да бега от Македония,ако не желаеше да бъде обявен от народа за най опасен провокатор,като шпионин.Всеки опит да се проведе антибългарска пропаганда в полза на македонската нация при ония условия, от друга страна,би внесло страшна бъркотия,истинска дезорганизация в редовете на самата организация/ВМРО/и би открило още по страшни фронтове сред интелегенцията и народа.За организацията делото на екзархията,която имаше за цел организирането, сплотяването на славянското население в автономни български черковно-училищни общини,беше добре дошло.И действително,тя по-късно майсторски използува тия готови народо-освободителни в същност огнища за своите революционни цели,като ги изпълни от долу до горе с революционно съдържание.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Да се вдигнеше при тия условия лозунгът за македонската нация, значеше да се обяви война не само на целия почти македонски народ, вътре в Македония, а и на емиграцията в България, па и на самата България. Трябваше да са си изгубили ума първо борците на македонската революция, за да се решат на подобно стратегическо и тактическо безумие. И какво големо непознаване историята на Македония и деалектиката на историята в това отношение проявиха големи наши хора, които отчетоха като грешка на Гоце за дето последният не дигнал лозунг за новото македонско нац. осъзнаване, Гоце-правилно постъпи като отмина опасния за онова време въпрос, а именно: македонците/дума това за македонските славяни/българи ли са или не. За Гоце това не беше най-важния въпрос. За ВМРО не беше важно кой от каква народност-българин или не българин/защото и българи имаше, които беха врагове на революцията/, а кой е готов да се бори и, ако стане нужда да умре за великото дело. Гоце познаваше много добре миналото. Той познаваше борбата на своите храбри съграждани. Борбата, която Гоце водеше в същност беше продължение на старата борба. Когато днес говорим за миналото, трябва да го вземем такова, каквото то си е било, не подменено. Иначе ние не бихме могли да разберем настоящето и промените в него. Миналото е причина за настоящето, а настоящето, което е следствие на миналото, става причина, залог, на бъдъщето. Така причината и следствието, разтваряйки се в понятието на универсалното взаимодействие, постепенно си менят местата си: това което тук е дадено време е следствие, на друго място и в друго време става причина и обратно. Пример: многобройните български учители, хилядите ученици в стотиците български училища в Македония, начело с българската екзархия-всичко това и много друго бе следствие на извършения скок през епохата на нашето възраждане. Но впоследствие тия

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

17

училища с хилядите ученици и учители станаха причина да се тикне делото на македонската революция до невиждани за онова време размери. Без делото на нашите възрожденци, без техните училища и учители, невъзможен бе нито Гоце, нито Даме, нито Гьорче, нито който и да е друг от познатите нам наши първоборци–всички люде солидно образовани. Е те не беха сами. Не беха само те образовани и най образованите. Македонските трикласни училища и гимназии всека година хвърляха на революционното бойно поле со стотици нови интусиазирани млади кадри. В 1896–7 год. например, годината на страшната Винишка афера, която за пръв път откри на света, силата, организационната и революционна мощ на славната Вътрешна Македоно-Одринска революционна организация, тогава в Македония, според точните данни на статистиката е имало 1081 български учители и толкова български свещеници, а в 1909/10 година техното число/на учителите само/, нарастна до 1840 души. Хилядо осемстотин учители! Трябва да имаме представа, че това не беха обикновени граждани, а пламенни революционери, активни членове на революционната организация, които денем учеха малките деца, а вечер сновеха из села, паланки и градове, изпълнявайки важни революционни задачи–организационни, терористически, просветно-възпитателни и др.. Същата задача изпълняваха с не по малък героизъм и себепожертвуване и славните македонски свещеници, особено селските такива, които с право турската власт наричаше папас-комиталар. А в Македония не беха само учителите и свещениците образовани. Имаше маса македонска интелигенция и из всички други среди: занаятчии, търговци, разни писари в черковно–училищните общини, архиерейските заместничества, в митрополите и пр. Ясно е, че всичкия тоя революционен кадър не би бил възможен–ще повторим това още веднъж, за да не се забравя–без многобройните български училища, последните–без нашите възрожденци и народни будители, без екзархията, а последната без оная величава борба срещу черното фанариотско иго, която представ-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

28

лява монументален синур между две епохи в нашата история-епоха на духовната и политическа мощ на нашия народ, епохата на небитието, и другата-епоха на възход, на възкресението, на новото битие, на борбата за свобода, която ни се завеща още от тази именно епоха, която борба и днес продължава и тя нема да бъде прекратена до като не видим целата Македония свободна, неразделна, обединена, в братски съюз с съседните неи демократични държави, во главе с великия Съветски съюз, винаги готова за борба до край со световните душмани на човечеството и нашия народ, в непримирима борба за траен мир срещу военолюбците, за народна демокрация и социализъм.

x x x

От гореописаните исторически факти ние виждаме как събитията се развиват напълно диалектически: свързани едно с друго, произхождащи едно от друго, вървящи едно след друго, обуславящи се едно друго, подпомагащи едно друго. Откъсната македонската нация от този непрекъснат исторически процес, от нейната историческа база, тя ще увисне во въздуха, ще се превърне во фикция, или в насилие и терор-ризъм над хиляди невинни наши братя в разни и безобразни форми.

Горните исторически факти ни навеждат от друга страна и до мисълта, че от нашето минало, не само не бива да се срамуваме, както ни учат на това скопските "патриоти" в Македония и некои и продадени души на дявола-тук, а да се гордеем. В миналото думата "булгар" беше равнозначка на неукротим бунтовник, на безстрашен борец и революционер за чест и слава за нас. Страшно бе това име и омразно за кървавите азиатски душмани, за турските аги, бегове, паши, велики везири и кървави монарси, но крило бе то за клети сиромаси. Страшно стана то и умразно и за новите поробители на Македония-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

сръбските и гръцки монархо-фашисти, затова те и днес не могат да се помирят с него, даже и тогава когато, се явиха в новата си демократична премена. Непонятна става от това гледище за нас насаждданата-жупани не смееха така открито и така цинично да я разпалят в една Македония, в която и каменете там говорят за великото дело на тези "бугари". А не знаят тия гонители и народоругатели, че в същност те себе си ругаят, себе си и своите бащи, деди и прадеди, че без борбата на тия именно "проклети" българи, днешна Македония, която те днес се мъчат да я откъснат от нейното минало незабравимо, ще да представлява само едно географско понятие, а цяла Македония, България, с Тракия и Мизия заедно, кръпки и днес щеха да бъдат по страшни за нас "панариоти" отколкото щеха да населяват земите от Дунав до стените Нариградски, от от Черно Море до Бело, с целята земя която днес е славянска.

Българщината се явява в нашата история оня скок, когато количеството мина в качество т.е. когато огромният дел от славянското население от една безформена гърчеща се славянска маса, без национално съзнание, а носяща по исторически атавизъм само името бугарин, „богарин", превърнато от враговете му в синоним на простащина, безчестие и срам, същата тая забравена от историята и подритната от „доброто общество" маса, се превърна в една здраво организирана мощна нация, со силно повишено народностно самочувствие, издигнато до степен на култ, со строго определено национално съзнание, изковано на наковалнята на вековни борби, минало през огъня на безброй изпитания, страдания, унижения, за да достигне до непозната за съседите му висота с една несломима национална гордост и твърдост.

За съжаление, същата тая българщина, родена в борба срещу тъмните сили и историята, прогресивна и революционна, по късно, вследствие на зловредната

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

националистическа и империалистическа политика на българските правителства, вдъхновявана от двореца на Фердинанда, после и от цар Бориса, същата тая, българщината, от прогресивен, революционен, и обединяваща и мобилизиращ фактор в нашата история се превърна в реакционен и разединяващ фактор. Така панбългарската политика на българската капиталистическа буржоазия, национална по форма и антинационална по съдържание, со своите антинародни действия спрямо Македония, стана причина да се задълбочи още повече язът, изроден от 1878 год,/. По такъв начин не македонските комунисти или Москва, а българските националисти станаха причина чрез върховизма, войните, да се засили обособяващия се процес с лице към македонската нация и така по бърже да се дойде до втория скок в историческото развитие на мак. нация, който, както ще видим, в 1896 г. бе санкциониран от ЦК на МВРО и подкрепен лично с подписите на Гоце Делчев и Гьорче Петров. Без този исторически скок не би бил възможен скокът през 1944 год., когато мак. нация во Вард. Македония стана исторически факт, когато политическия сапаритизъм прерастна в национален. Разбира се до тогава (до 1944 г.) македонските националфашистически пеания. Македонославянитемакедонците бяха българи.

МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ В ОСТАНАЛИТЕ ДВА ДЕЛА НА МАКЕДОНИЯ.

При появата на нациите, както при появата на всяко друго едно историческо явление, много по малко влияние оказва субективния фактор, а най голямо-конкретните политико-икономически условия, материялната база, на която нацията се явява отражение, макар и не стопроцентово, тъй като тук се намесва и субективния фактор. Друг е въпроса при по-нататъшното развитие на националното чувство в една или в друга насока, в прогресивно-революционна, или реакционна. В този случай субективният

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

фактор, надстройките, стоят на първо място.
При появяването и развитието на мак. нация во Вардарска Македония, изключителна роля изигра и, за жалост, продължава и сега да играе, субективният фактор. Така, естественото развитие на нацията се превърна в изкуствено, в дирижирано от горе. Разбира се, с това противомарксическо и ~~при~~недемократично постъпване се постигнаха точно обратни резултати.

Нацията се появява и се развива правилно, естествено, сама по себе си, без поврати назад, само когато тя се явява и се развива по силата не само на едни прости желания на субективния фактор, а по силата и на историческата необходимост, едно отражение на обективната реалност т.е. когато на лице са ония конкретни исторически условия, които раждат и са раждали нацията. Щом не са на лице тия условия, нацията не може да се яви също тъй, както не може да се появи животът в природата, когато липсват най елементарните условия за него-слънце, въздух, храна. Даже и да съществуват условията, които раждат нацията, пропустне ли се времето, вместо очакваната нация може да се яви друго нещо. Защото, перефразирайки Сталина, ще кажем: това, което би било възможно и правилно при една историческа обстановка, може да се окаже невъзможно и неправилно при друга историческа обстановка. Ясно. Значи това, което при югославянската историческа обстановка преди години за Вардарска Македония бе правилно, възможно /думата е за мак. нация/, също се явява неправилно и невъзможно при българската историческа обстановка в Пиринска Македония. Нещо повече и по конкретно: мак. нация бе правилно поставена при старата югославянска обстановка, когато опастността от посъбряване бе много голема, а никой не смееше открито да се нарече българин, при новата югославянска обстановка и освободена Македония, тя бе неправилно поставена в оня поне антибългарски /българофобски/ дух, който се култивираше

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

72

и днес се култивира тъй усърдно там. Населението во Вардарска Македония с радост прие да се нарича не българско, а само македонско, мислейки, че с това най добре ще запази извоюваната с толкова кръв и жертви свобода и, главно, ще се предпази от посъбряване, когато то се видя излъгано, най естествено се яви разочарованието от настоящето и призив за връщане към старото, българското.

Не може да се отрече, че во Вардарска Македония условията, необходими за появата на македонската нация беха на лице. Те и днес са на лице, но поради извършени пропуски и грешки, тия благоприятни, тия - бехме казали - право - тия идеални условия, се проиграха и развитието на македонската нация - коментирано. И ако не се смени този курс, старият българизъм, който днес фактически се спотайва во Вар. Македония, ще може лесно да се превърне во великобългаризъм, а от него до фашизма на Ив. Михайлов не е много далеч.

Така стой въпросът с македонската нация во Вардарска Македония. Но не в цела Македония.

В големо заблуждение изпадат ония, които, говорейки за македонската нация, си я мислят като такава, която е обхванала населението от трите дела на Македония. А истината е: македонската нация се яви в началото само во Вардарска Македония. И там тя, при нейния даже меден месец, пълен с крилати надежди и най сладки въжделения, не бе обхванала /1944-45/ изцело населението. Фактически тя бе кацнала само по върховете, слезла за кратко време сред масите, заля ги с истински Гоцев македонски дух, но това - уви бе за кратко, за съвсем кратко за време. Един само миг, който скоро изчезна и нацията светкавично изхвръкна от необятните земни простори и се понесе отново към върховете там, гдето беше.

МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ В ПИРИНСКА МАКЕДОНИЯ.

В Пиринска Македония не съществуваха условия за появяване на македонската нация. Там, където дълги

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

години беснееха свирепите банди на Тодор Александров и после Ив.Михайлов,вождове на фашистката ВМРО,въпреки подчертания автономизъм/разбирай лъжеавтономизъм/привидния/разбирай привидния/стремеж да създадат от Пир.Македония Македонски Пиемонт за обединението на цела Македония-гръцка и сръбска,населението индеферентно остана,безучастно.То не само не помисли национално да се самоопредели в отделна мак.нация,да пойска свои македонски училища и учители,а обратно-отвратено от ултрафашистките приоми на македонските властници, които беха го поставими да живее при едни много по страшни от тия при Султан Хамида,то с нетърпение очакваше сгромолясването на тая чужда и умразна нему"македонска"власт.Всеки,който идваше да се бори против новите неканени лъжемакедонски владетели,населението посрещаше с радост,с отворени обятия и го подпомагаше,до колкото разбира се,това беше по силите му.Тех то посрещаше като братя. И комунисти,и федералисти,и земледелци,и протогеристи,до колкото беха врагове на бандитите,населението третираше като свои,особено комунистите, от които "вемеровците"най много се плашеха и затова най много преследваха и най безмилостно унищожаваха.

Известно е теглото на нещастното население.То не се изразяваше само в политическите безправия,и административните произволи от страна на българската фашистка власт,чиито чиновници длъжни беха да изпълняват нарежданията не на централната официална българска власт,а тия на неотговорните фактори,на които цар Борис Последни бе делигирал всички права на пълни владетели.Но то най много страдаше икономически.Целата тютюнева реколта, например,беше в ръцете на новите разбойници.Македонските паши и бегове на така наречената"ВМРО" -се показаха много по големи разбойници от тия на кървавия султан Хамид през турското робство.До

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

34

като в турско Македония познаваше един само цар, един султан, нещастният Петрички край се радваше на двама-султани-султан Борис III и цар Тодор Александров, после Ив. Михайлов. И затова политическото и икономическото робство беше двойно. Двойни беха данъците и всички други грабежи и разбойничества. Но до като данъците на цар Бориса все пак търпеха отсрочка за крайно бедното население, македонският цар не допускаше никакви отсрочки, никакви изключения. За него, обратно, нуждно беше именно бедното население да бъде принудено първо да се издължи до като не бе похарчило и без това крайно оскъдните приходи от своя черен непосилен труд.

Към тежките двойни и тройни даждия, населението бе длъжно да храни безбройните "войводи" и четници с бели погачи и тучни зелници. Тежко и горко на този македонец, който се подозреше в неготройприемство към "комитите" или проявеше филантропия към жертвите на всекидневните кървави екзекуции, братско съчувствие към невинните техни семейства.

Тежко, до смърт тежко, бе станало положението в този, като че ли прокълнат от бога македонски край.

При тази страшна обстановка, при която всичко лошо, всичко черно се вършеше от македонци и божем все в името на македонското дело, за Македония, населението, много естествено, все да отрича всичко македонско, да се плаши от всичко македонско, да мрази от дън душа всичко македонско. За него, за населението от този край, мисълта за някаква македонска държава, управлявана от подобни янкеседжии, предизвикаше ужас и правеше да настръхват косите от главата му. За него понятието "македонско", "македонска държава", "македонски водачи" се покриваше с понятието, което то бе си съставило от македонските водачи и всички други брадати чу-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

95

довища, които най безоотговорно вилнееха в тоя нещастен край: грабеха, биеха, убиваха, колеха, бесеха най достойните, най добрите, най заслужилите синове на страдална Македония.

Ясно ни става от всичко това прочее-защо желанието на поробеното македонско население, обезверено до край, озлобено и смазано, беше само едно: как час по скоро да се сгромоляса тази проклета и триклета кървава македонска власт, да се унищожи по някакъв начин самата мокедонска организация, наречена Вътрешна македонска революционна Организация, в която в същност нямаше нищо истинско македонско, защото по същество тя бе станала антимакедонска; в която нямаше нищо вътрешно, защото не бе вътре в поробена Македония, а в България, главно в София; в която нямаше нищо революционно, защото то бе de facto тя бе една противореволюционна и ултра фашистка кървава централа, която най сетне не беше никаква организация, а бе една престъпна банда от закоравели убийци и рецедивисти. По тая причина населението имаше само една мечта: да се яви някаква сила, която да премахне, да унищожи организацията, да избеси водачите й, да премахне изключителното положение в тоя край и да стане той неразделна и равноправна част от българската държава, в която рамо до рамо с борческия български народ, под ръководството на славната БКПда отпочне обща борба за установяване в България такава сигурна, здрава и човеколюбива народна власт, която да направи невъзможно вече връщането на брадатите чудовища и да нема вече работа с македонското.

Ето какви беха своеобразните условия в Пиринска Македония в това време, когато во Мардарска Македония се явяваха предпоставките на македонската нация и македонското все повече и повече ставаше любимо знаме на борбата. Ако некой все пак мисли, че в Пир. Македония и при ония македонофобиски/да, македонофобиски/ условия македонската нация можеше да се появи, то такъв човек трябва да

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

считаме буквално за луд. Имаше само ед-
но средство, което можеше да извърши може би чу-
дото да предизвика едно salt mortale в полза на
нацията, неочаквана революция в съзнанието на пи-
ринското население, което можеше да стане, тако
новата македонска държава во Вардарска Ма-
кедония би се показала такава, че не само пиринци,
но всеки един македонец и всеки един комунист, бил
той македонец или не, да се гордее с нея, където
македонското да е такова, каквото то се рисуваше
в съзнанието на най големите хора на Македония, в
съзнанието на Гоце Делчев, Яне Сандански, Димо х.
Димов, Сим. Кавракиров.

В началото на септемврийските събития на
1944 г. населението в Пир. Македония като че ли се
ококори, позарадва се. Образуваната македонска дър-
жава то си я помисли като своя, като враг на бра-
датите чудовища, като народна антифашистка, поради
което готово бе да се присъедини към нея, силно
вервайки, че същото ще извърши България, за да се
срутеха позорните граници между македонци и бъл-
гари и така цела България, Македония и Югославия
да образуват жадувана от векове южнославянска
федерация....

Уви!-требваше да минат само неколко месеци,
требваше да се явят част от новите "македонски" учители
от големците на свободната народна Македонска, някои
република в Пир. Македония, за да се убеди насе-
лението от собствен опит в съществуването то во Вар-
дарска Македония на нов един своего рода мижай-
ловски върховизъм на национална почва. Населението
в П. М. бе принуждавано на сила/да, на сила/да се
откаже от българско и даже да го презре...

"Македония ли"?-се провиква в ужасна болка
на сърце потресеното от неочакваната грозна дейст-
вителност население-Македонско ли? Нещем такова
македонско ! То не е македонско, то не е социалис-
тическо, каквото си го мислехме. То е ултасърбизъм.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

да мразим всичко българско, да мразим България, да заявим, че сърбите мислели за Македония, а българите гроб ни копаели, че българите са най лошото, най мръсно ~~такова~~ племе в света.

Ясно е, прочее, защо мак. нация тогава в Пиринска Македония предизвиква противна на преследваните чувства. Македонската нация бе твърде непопулярна в Пиринска Македония, както и сред нашата емиграция в България и Америка. А това е така, защото за нея, както казахме не съществуваха нужните историко-икономически, културни и психологически условия-нито в Пиринска Македония, нито сред македонската емиграция в България и Америка.

Лозунгът за македонската нация во Вардарска Македония през време на нейното робство под югославянския монархизъм, който лозунг фактически бе насочен срещу великосръбската централистична, хегемонистична, асимилаторска и анексионистична политика, бе прогресивен, революционен, защото чрез него се преследваха прогресивно-революционни цели: националното, политическо и икономическо освобождение на македонския народ от тая област от монархизма на югославянския централизъм и див, султанизъм. Не бива да се забравя, че в 1944 год. без победата на

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

македонската нация,славянското население сигурно
ще да си остане сръбско,"каквото си е било"до
1941 г.и това ще да бъде значи победа на сръбст-
вото, за посърбяването на Вар.Македония.Нацията
беше стратен удар на великосърбянците.Тя показа,че
населението во Вар.Македония не е било никога
сръбско,както твърдеха последните и не желае да
стане такова.Същият лозунг,обаче,хвърлен в Пир.
Македония,бе непрогресивен,реакционен,защото с
него биха се постигали обратни резултати.Първо:
неговото провеждане на практика би върнало в кул-
турно-просветно отношение населението со сто
години най малко назад;чрез него трудящите се
маси,биха се разделили на лагери и би отвлекло
тяхното внимание от непосредствените класови и
политически проблеми по посока на националистичес-
ки такива,което би било анти-ленинско постъпване;
трето:това би дало в ръцете на националистичес-
ката великобългарска реакция около Н.Петков,най
силното оръжие срещу народната власт,като издит-
неше тази реакция пред масите като единствена
защитница на родното име,на родния език,на народ-
ната чест и достойнство;четвърто:с него биха се пос
тавили на преден план националистически въпроси,
които биха ангажирали народната енергия с неак-
туелни националистически задачи,които обикновено
разделят масите,вместо с пролетарско-революцио-
нни,които обединяват трудящите се;пето:то би
потикнало добри и честни комунисти,партийци,към
позорен уклон в полза на буржуазния национализъм,
вместо да се възпитават в дух на пролетарски
интернационализъм;шесто:то би превърнало свободо-
любивата българска власт и Партията в тираническа
антинародна власт,защото само с терор и най груби
насилия би могло,едно население с историческо
установено и силно развито и чрез люти борби вко
отстоявано национално чувство и знание,каквото е
населението в Пиринска Македония,да се откаже от
него,от себе си,за цели,които са нито държавно

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

79

необходими, нито пък такива без които Македония не би могла да бъде освободена, нито пък без него би пострадал общият фронт срещу подпалвачите на нова война. Напротив, чрез пропагандата на македонската нация в Пир. Македония и мак. емиграция в България, тоя общ фронт би пострадал. Ние знаем какво разстройство сред масите внесоха учителите, пратени от Скопие в Пир. Македония. И ясно ли е от това защо, когато населението подразбра, че Пир. Македония ще се присъединява към Вар. Македония, се приготви масово да се изселва в старите предели на България. То не можеше да понася унижението, подигравките на скопските гости, които го обвиняваха в това, че то "забравило" своето име, че продало своята националност за пари на "бугарите", - тогава, когато това население не се помни да е било нещо друго, освен българско. Такова то е било още през времето на Отец Гайсии и Неофита Рилски и двамата напоени с неговия дух и носещи неговото име. Такова то е било и во времето на Гоце Делчев и Сандански, които бяха, не само ненадминати революционери, но най ревностни народни просветители, задължавайки и най малките села да си имат училище и учители /разбира се, български/. Да се върши пропаганда, следователно в тоя буден край на македонската нация в оная форма и с оние средства /българофобски/ като караше населението от Пиринска Македония да се откаже не само от своето име българско, но и да го презре. Това значи - българ. държава, партията да си отворят нов опасен фронт, като обявят за врагове на държавата и Партията, като фашисти, най добрите наши другари комунисти, бивши революционни федералисти и много наши съчувственици, най здравите наши хора. Със всичко това ние бихме изпълнили с трубо националистическо съдържание важни актуелни, социални, класови, пролетарски проблеми, което значи да си забием в здрава нога трън, да си отворим жива рана, която с нищо не бихме могли да излекуваме, освен

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

с затвори, инквизиции и концлагери.

Ето защо, всека една истинска работническа власт, всека една истинско народо-демократическа и социалистическа власт, която би тръгнала по тая опасен път-да превръща на сила стотици и хиляди добри граждани от една националност в друга-тя би отрекла себе си като такава власт, тя би поставила сама най опасен заряд в сърцето на държавата и со всичко това тя от народна би се превърнала в антинародна, от социалистическа-в националистическа власт, "Да се занимаваме с изкуствено обединение на хората в нации означава да застанем на гледището на национализма"/Сталин ИНКВ стр. 90/

От всичко това следва и се налага само по себе си заключението: когато дойде време/и то все пак ще дойде/да се влее Пиринска Македония към цела или част от останалата Македония, пиринци ще трябва да се приемат от останалото македонско население, такива, каквито са си с езика им/български/, с училищата им/български/, со съзнанието им/българско/, с душата им българска, с политическите им разбирания и делата им, истинско социалистически, с несъкрушимата им любов към незабравимия борец вожд и учител на българския народ, наш учител и вожд-безсмъртният Георги Димитров. Новата душа и съзнание, които по късно ще получи подрастващото поколение, без каквато и да е нарочна пропаганда, ще бъде резултат не на насиля, а пълно отражение на новата македонска държавна, политическа, културна и икономическа действителност. До тогава в Македония значи ще има паралелно да се развият две близки сродни славянски литератури на два различни книжовни езици-по форма различни, по съдържание еднакви-богато поле за културно съревнование, точно в духа на Гоцевите разбирания за предназначението на културата. По късно с течение на времето, понеже двата славянски езика в същност са два диалекта на един и същ език, един от тях ще

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

41

отпадне и,разбира се,ще отпадне оня,който ще намери най слабо разпространение сред широките народни маси и техната демократична интегенция и на първо място сред академическата и,изобщо сред учащата се македонска младеж.Може би ще има принци,които ще предпочетат македонския книжовен език пред българския и обратно-може да има/сигурно много по вече,безброй пъти повече/и от Вардарска Македония,които да предпочетат българския книжовен език пред македонския.Пък и двата езика да останат паралелно да съществуват и се развиват не е голема беда.В Ирландия например,голема част от населението/повече от половината/има,не само за свой книжовен,а и за говорим език,английския. Това,обаче,не пречи ирландците да се чувстват един народ,единни и да са отлични ирландски патриоти.Днешните американци имат за свои книжовен език английския и все пак не са англичани,както белгийските,швейцарските французи са преди всичко добри белгийци и швейцарци;същото може да се каже и за австрийците,които имат за книжовен език, не некакъв австрийски,а немски език и все пак са добри австрийци,които от векове са имали и сега си имат,своя австрийска,а не германска държава и култура.

В една истинска народо-демократична и социалистическа държава народът е напълно суверенен да определи своето политическо и културно и национално бъдеще в зависимост и винаги с оглед големите интереси на общноста,национална или многонационална,като съюз на повече или по малко националности,както това е в Съветският съюз.Правилно би било,когато се касае до избиране от неколко диалекта или близки езици,книжовен език, да се избере тоя диалект,или сроден език,чрез който широките народни маси по лесно и по икономично биха се сродили со своята национална култура,по лесно биха се осъществили,не само правното,но и фактическо равенство на некои по

ЦЕНТР. ... ИК.
ИСТОР. АРХИВ

42

изостанали в културно и икономическо отношение покрайнини в националната или общонационална държава, по лесно биха минали степените от капитализъм към социализма, и от социализма към комунизъм и по лесно най сетне биха застанали твърдо на антифашисткия фронт против подпалвачите на нова война-англоамериканските империалисти.

Има немалък брой от ръководителите на НР Македония, на които косите или настръхват, когато се нахвърли мисълта да се избере българският книжовен език за наш книжовен език, който такъв е бил за нас над сто години. Не българската култура да вземем, а българския книжовен език, който е най близкия език до нас измежду всички славянски езици почти с еднакъв езиков фонд и строеж. Не. Това не бивало да стане. Това значело сами да вкараме вълка в кошарата-пълното побългаряване на Македония... стари дребно буржуазни разсъждения! Нима сърбите, черногорците станаха хървати или хърватите се посърбиха като избраха сегашния сърбо-хърватски език за общ свой книжовен език?

Един общо българомакедонски книжовен език нито македонците ще направи българи, нито българите македонци, само тъй както сегашния общ сърбо-хърватски език черногорци. Че това е така, че това може да стане, ще се вижда при едно допитване на народа.

Стига да се яви силата която ще направи възможно македонците славяно-македонци, най-свободно да се произнесат върху този голем въпрос-сами да кажат кой книжовен език или българския книжовен език по последния приспособен към особеностите на нашия говор. Аз мисля че сегашния книжовен мак. език е много слаб, за да стане носител на новата ни култура и много хилав, анемичен, за да устой на могъщия натиск от страна на неколко чуждоземни езици и култури, в които македонския език се дави от 48 години насам, а маке-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

донският книжовен език от осем години насам.

Пред нас прочее стоят три наши езиковн~~и~~ самоопределения: книжовният език да бъде сръбски, български или македонски. Какъвто е сега, верно, той не е сръбски, не е и български, но не е и македонски.

Ето къде е именно неговата най голема трагедия.

А може от нашия народен говор да се изкове прекрасен книжовен език, толкова прекрасен, че да ни завиждат в България и в Югославия.

Но закова е нуждно: 1. да се явят нуждните майстори на езика ни, които да са сродени с него, които да познават неговата конструкция, неговия дух. 2. да не са надъхани с българофобия, със сърбоманство или гъркоманство, нито с умраза към сръбския, гръцкия или какъвто да е друг народ; 3. да се пипа с чисти немърлепсани ръце; 4. Да се не унищожават големите майстори на езика, а обратно да им се даде пълна свобода кои и за съдбата на езика. 5. При разрешаването на книжовния въпрос да се имат предвид интересите не само на македонския народ, но и интересите на останалите южнославянски народи. Чрез езика да вървим към сближение ~~дне~~с, а не към разединение. Да помним златното правило: националните интереси на пролетарията да вървят в унисон с интернационалните задачи и никога да не се противопоставят първите на вторите т.е. националните на интернационалните, нито интернационалните на националните интереси.

II.-

КАК СТОЙ ВЪПРОСЪТ ЗА МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ В ЕГЕЙСКА МАКЕДОНИЯ.

Обикновено казват: еднакви причини предизвикват еднакви явления. В Пиринска Македония както видехме, при условията на тамкашните порядки, при

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

съществуващия там терор, пословично безправие и повсеместен грабеж от страна на кръвожадните орди на така наречената "ВМРО", не само не предизвикаха тия условия за появата на мак. нация, а напротив- засилиха българското съзнание и ненавистта към македонското име изобщо.

В Егейска Македония пък името македонец не беше и твърде популярно, нито даже много привлекателно за нашето население. С него се тетулуваха най-върлите местни гръцки /не гръкомански/ монархо фашисти. В гръцката история и учебници, и изобщо -в речника на гръцката наука, името Македония, македонци, винаги е била най меродавно и то винаги се е покривало с понятието елинско, гръцко, старо, класическо гръцко, досущ също, както в България името Македонци се е покривало с името българи. И от там оня ужас, който обхвана всеки чисто кръвен боржуа грък, когато чуе някой македонски славянин да се нарича българин, вулгарос.

Когато в 1912 г. гръцките войски навлезоха в Егейска Македония, те останаха крайно поразени, ударени като от гръм, когато навред чуха да гърми българската реч. Когато видеха навсекъде българи и особено отлично заведените им български училища в тая "чисто гръцка", "класическа" елинска земя и главно училищата ни в Солун, където тогава имаше четири образцови български гимназии, заеди со Зейтинлика, и с отлично добре уредени и обзаведени пансиони, за каквито в Гърция, пък и в Сърбия в онова време, можеха само да мечтаят, те останаха слисани.

Огорчението на велико-гръцките патриоти от гледката, която им се представи в Македония, скоро се превърна в страшна умраза към местното българско население и България и от там и ония гонения, от които още през медения месец на "македонската свобода", то кански писна, горко съжелявайки за пропадналото турско царство. След междусъюзническата война това гонение достигна невиждани раз-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

мери. Името "българаши", което великосръбските "освободители" на Вар. Македония, дадоха на тамошното население и умразата към него, бледнееше пред името "вулгарос", "вулгарики", което гръцките освободители дадоха на нашето население в Гръцка Македония. Разбира се, срещу всека неприятна акция, спремо всеко действие, се явяваха само по себе си противодействия, реакция. Срещу гоненията на българщината в тоя дел на Македония се получи затвърдяване и даже засилване на българското национално съзнание и вместо отричане от него се яви страшна умраза към гръцките поробители. Ето как македонските българи от Егейска Македония, следствие страшните и нечувани гръцки монархофашиски инквизиции, станаха още по твърди, по-фанатици българи, пред чиито фанатизъм принудена бе най сетне самата гръцка власт да преклони глава.

Така: опитът на неканените гости да погърчат славянското население в Егейска Македония бе провален. Срещу засиления терор на денационализаторите населението почна да бега из планините и от там в чужбина, главно в България, а това не беше в интереса на гръцките капиталисти. С тая политика мак. земя се лишаваше от работните ръце на едно крайно трудолюбиво, производително и честно население. По тая причина те прибегнаха до по-културни средства.

Но и с тия културни средства гръцката боржуазия преследваше същата пъклена записъл-денационализацията, погърчването на славяно-македонското т. е. българското население, срещу което, разбира се, последното силно реагираше и не само поединично, а на много места и масово. Разбира се, не во форма на открита революционна съпротива, а чрез мълчалив отговор, но гръцката боржуазия не можеше да не знае, че мълчаливата опозиция и съпротива при известни обстоятелства е много по опасна и от откритата съпротива.

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

Когато най сетне монархофашистка Гърция разбра, че от славянското население в Егейска Македония не ще създаде чисти елини, гърци, реши да ги прогони от страната, като ги изсели.

Така се яви на историческата сцена на Македония фаталната за нас гръцко-българската конвенция, наречена "Конвенция за доброволно изселване" на нашето население - Конвенцията Молов-Кафадарис", сключена между българското и гръцкото правителство зад гърба на Македония, без да питат нещастното население дали желае или не да напустне завинаги своята любима македонска земя, своите огнища.

С този акт и двете еднакво антинародни и антимакедонски буржуазно-капиталистически правителства - гръцкото и българското, доказаха на дело, че за тех Македония, македонската земя е обикновен безстопанствен имот, тлъста мушия, на която те имат "историческо право" на собственост или попечителство.

Срещу този позорен договор, за съжаление, нашите македонски патриоти в България не реагираха. Нещо по лошо. Тогавашният Изпълнителен мак. комитет на чело с Ив. Каранджулов, Баждаровци и Пърличевци и С-ие, со специално окръжно дадоха подобно наставление до братствата за начина, по който требваше в най кратко време и "най-безболезнено" македонците от Егейска Македония да ликвидират со своите имоти в България т.е. да ликвидират с Македония, с нейната величава борба, с нейното минало, настояще и бъдъще.

Противно на това Варненското Братство и целата емиграция во Варна, с възмущение отхвърли този предателски акт, не се съгласи да попълни и подпише изпратените от Комитета формуляри. Нещо повече: вмени като дълг на делегатите на предстоящия конгрес на македонските братства и дружества остро да протестират срещу това най ново предателство спремо нещастна поробена Македония, да порицаят предателите, като изтъкнат, че всеко отри-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

чане и продажба на имоти в Македония означава от-
ричане и продажба на самата Македония, която е
немислима и невъзможна вън от нейните имоти, вън
от македонската земя.

За съжаление, гласът на варненци остана глас
вопиющ в пустиня.

По силата на гръцко-българската конвенция
българското фашистко правителство длъжно бе да
направи възможно за настаняване на пристигащите
бежанци от Егейска Македония, като им осигури жи-
лища, земя, инвентар и пр. и въобще необходимите
средства и условия за един сносен живот без да
ги излага на лишения, на мизерен глад и болести,
както стана. Вместо това, обаче, главорезите на Бъл-
гария, начело с кръволока професор Цанков, чрез
устата на последния заявиха, че за бежанците нема-
ло предвидено в бюджета нито стотинка. Нещо повече
-можело за тях и границите да се затворят. Това беше
крайно възмутително и толкова погнуси емигра-
цията и честномисляща трудаща се България, че да-
же и най разпалените приятели на професора и не-
гови крепители се възмутиха. Македонските младежи
около студ. Д-во "Вардар" си прехапаха устните. В-к
"Устрем", техен орган, орган на младежите на мак.
фашистко-цанкова власт, в броя си от 8.XI.924 г.
гневно се провикват: "Нема пари"! Границите ще се
затворят! = Нищо от това, когато на юг, по вина на
българската политика и българските министри, гине
самото племе /к.н./ =

Така говорят и пищат бившите членове на
шпицкомандите, които през време на 9-то юнския
преврат в 1923 г. проливаха кръвта на българския
трудящ народ и на прогресивната мак. емиграция,
за да осигурят властта на проф. Цанков, а какво
мислеха честните български и македонски патриоти
не е трудно да се разбере.

Между това населението, което напущаше род-
ните си огнища, нищо не знаеше за "топлия прием",

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

който му се готвеше во фашистка България. Конвен-
цията, обаче, беше подписана и то продадено. "Майка
България"го чакаше. Все пак главорезите весело пот-
риваха ръце. Същото правеше и македонската мафия
около двореца-македонските политици, банкери, едри
индустриялци, генерали, магистрати, бюрата на разли-
ните "демократични"-български политически партии.
И прави беха: идваше нова армия от сигурни избира-
тели, от нови шайкаджии и терористи, в каквито лесно
при съществуващата тогава визерия сред бежанските
маси, се превръщаха най честните македонски патрио-
ти и революционери в побойници и убийци..

Тази търговия със съвестта, честта и достой-
нството на нашите прокудени и "доброволно" изселени
братя от страна на жестоко безумната и безумно
жестоката българо-македонска буржоазия и нейните
кървави правителства, представлява една от най
големите трагедии на македонския народ.

Но пита се: можеше ли българската буржоазия
да помогне на мак. бежанци, даже ако тя би се отнес-
ла искрено към съдбата им? Разбира се, че не!

Българската буржоазия, като подписваше
договора Кафадари-Моллов за изселването на нещаст-
ното население от Македония и Тракия, тя съвсем и
не помисли да си направи добре сметката дали тя
беше в състояние да даде земя и жилища на бежан-
ците, когато не беше в състояние да задоволи нужди-
те на собственото си население, почти обезземлено,
при една жилищна криза, непозната в миналото за
българския народ.

Ако знаем в какво бедствено положение в
това отношение се намираше тогавашна България, ние
лесно ще разберем на какви мъки, лишения, мизерия и
глад беха изложени нашите "доброволно" изселващи
се братя македонци през първите дни на техното
"настаняване".

Положението в България по отношение средст-
вата в земя, жилища и финансии, необходими за новите
бежанци, представляваше следната плачевна картина:

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

1/В земеделска селско-фашистка България, следствие бедност и некултурност, остра оскъдица от жилища, при оскъдни и пригодени 75 от 100 случаи за бедно семейство, за бедно съществуване, беха и стопанските постройки и то до там, че и жилища, и хамбар, и плевня, и краварник и пр. беха неделими на две, в смисъл именно, че беха недостатъчни да задоволят нуждите и на друго новодошло семейство;

2/Селското стопанство в България тогава беше крайно екстентензивно т.е. почти при първобитен начин на обработване земята и слабо плодородие на същата. При това положение минимум 50 декара работна земя беха потребни за домакинство от 5-6 члена. А между това голем беше броят на селските домакинства, които притежаваха по малко земя и на онния, които не притежаваха такава. За задоволяване нуждите на тия гладни за земя българи нуждни беха минимум шест милиона/6,000,000/декара в това време, когато според дирекцията на ТЗС е имало в наличност само 1,500,000 декара. За покриване нуждите на поменатите изселнни семейства потребни беха други 1,500,000 декари, които разбира се, ги немаше.

3/Следствие бушуващата тогава в България и странство икономическа криза и поради наложените на страната непоносими репарационни тяжести от западноевропейски капиталисти, българското правителство се нуждаеше от милиарди, за да задоволи въпиющите нужди на бежанците. В онова време то не можеше, обаче, да отдели 300,000,000/триста милиона/лв./за задоволяване най елементарните нужди на бежанците.

Независимо от всичко това при настаняването на бежанците се извършиха маса неправилности, които също говореха за дълбоката неосведоменост и неспособност на българската капиталистическа буржоазия да се справи с бежанския въпрос. Тя не водеше сметка, не само за това какво можеше да

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

понесе гърба на одрипавела България в земя,жилища и финансии,а не можа да внесе каквато и да е целесъобразност при разпределение бежанското население по общините,съобразно техния бит,занаят,поминък. Така стана пословично изпращането на земеделци в рибарски зентрове;на рибари в лозарски местности. Такава анархия и безотговорност съществуваше при настаняването на нещастните бежанци,че без каквато и да е нужда ставаха просто разкъсване на семействата-баща от син,зет от дедо,дори на съпруга от съпруг,както това стана с съпругата на деловодителя на окол.комисия за настаняване на бежанците в Пловдив.

Българската боржуазия немаше средства за бежанците,а имаше милиони и милиарди през септемврийските събития 1923 г.за избиването на българския народ и други милиони за възнаграждението на отличили се полицаи,имаше за помощи на пострадалите генералски семейства при атентата в"Св.Неделя",за покриване пожара Враца,за обещетение на българските капиталисти от земледелската власт,за тлъсти комисионни,командировки и пр.

Мизерията с бежанците се повтори през 1923 и 1924 год.Изпращаха се бежанци,от друга страна,в селища погрешно вписани като такива за изселване, където общинските управления не намираха свободна земя за бежанците и посред зима са ги връщали назад,или са ги препращали и разтакавали на стотици километра разстояние.Такъв бе примерът с бежанците от с.Бозец,Драмско,изпратени в Ловечко и там останали цели 9 месеци неоземлени.Много семейства са били на сила закрепостявани в селища съвсем неподходящи за тях,или маларични.Например,бежанците от с.Бела,варненско,беха насила изселени от Бела и преселени в селата Фандъклии,Арнаутлар и Долен Чифлик.

Gouverne c'est prévoir= казват французите т.е.да управляваш значи да предвиждаш.За нещастие на народа, нещастната бълг.буржоазия,състояща

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

се от отбор професори, учени мъже, адвокати, знаме-
нити стопановеди и пр. целата е изплетена от по-
добни несъобразности, непредвидливдания и глупости
и все за сметка, разбира се на клетия трудящ се
български народ. Бежанската проблема, създадена
от техното скотодумие, излезе съвсем непроучена.
При такова именно дълбоко и престъпно неразбиране
същността на въпроса българските политици и тех-
ните дипломати, сключиха конвенцията за гръцко-
българското "доброволно" изселване, с която причи-
ниха на нашето население неописуеми страдания,
лишавайки го от родна скъпа стреха. Нещастията на
бежанците, техната неописуема мизерия-казва сек-
ретарят на Комисията по настаняване бежанците
Н. Якимов-в своя доклад-които трогнаха сърдцата на
чуждите държавници и общественици, не спомогнаха
да събудят съвестите на българските държавници
и обществени. И това е верно, защото такива, напри-
мер, видни чужденци като Вандервелд, амер. проф.
Артури, Андрюс, Ласиен Крамер, председател на межд.
червен кръст, Неманов, Жердидо, останали просто
потресени от това, което са видели сред бежанците,
жертва между другото и на империалистическата
политика на техните "човеколюбиви" и "демократични"
правителства, които в предградията на Париж, в Вер-
сайл и другаде, изковаха веригите не само на маке-
донците, а на 30 милиона други национално и со-
циално поробени малцинства.

Ето как разрешаваше, как и сега разрешава
кървавата капиталистическа и империалистична бур-
жоазия националния въпрос. Да, българската буржоазия
направи всичко, употреби героични "патриотически"
усилия, даде скъпи жертви, за да освободи нещаст-
ните егейци и тракийци от... техните собствени
имоти-от родна стреха, от скъпи и непрежалими ог-
нища, от род и родина, обещавайки им тук, в Бълга-
рия, хубави жилища, плодородна земя, изобилен земе-
делски или занаятчийски инвентар, с една дума-
блажен живот.

ДЕЙТР. ЛЪЛЖК.
ИСТОР. АРХИВ

За чест на Македония по пътя на предателската-
то българска и македонска боржуазия,водящ към
пълна ликвидация на македонския въпрос и предаване
на балканските империалисти Македония,по тоя път
тръгна само една малка част от нашите славни
егейци,и те бяха ония,на които живота там в Роди-
ната в икономическо отношение беше станал невъз-
можен или почти невъзможен.Такива бяха македон-
ците по долното течение на Вардал,главно от Енид-
же Вардарско,където нашето население се състоеше
главно от обезземлени"земеделци",от ратай,момци
или изполичари т.е.от селски пролетарии.Китните,
обаче,села,в Костурско,Леринско,Кайларско,Островс-
ко,Воденско,ония които изнесоха славната борба
срещу англо-американските агресори,сражавайки се
най самоотвержено срещу монархофашистки банди,
които записаха легендите при Вич и Грамос,те
почти не мръднаха.Те останаха на вечна стража над
гробовете на великите наши покойници като Митре
Влаха,Пандо Кляшев,Лазар поп Трайков,Ат.Кършаков
Марко Леринski,Ал.Турнинджа,Кръстю Льондев и цела
плеада революционери-войводи и четници,чиито дух
и днес витае там,вдъхновявайки новите борби,но-
вите илинденци.

Тезиременно истински мак.патриоти,които
не се съгласиха за паница леща да продадат идеа-
лите на своя народ и самата Македония,те и тех-
ните деца-синове и дъщери,през време на памятните
боеве през 1947/48 год.при Вич и Грамос,край Ле-
рин и Костур,край Солун и Кукуш,като непожалиха
и последната капка от техната драгоценна кръв,
пожертвувайки и последната керемида от техните
непрежалими огнища за великото освободително дело
в борбата срещу най злия враг на Македония-англо-
американския империализъм.

Договорът Кафадарис-Моллов,с който се пре-
следваше унищожаването на славяно-македонското
т.е.на българското население в Егейска Македония,

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ
53

значи и той неповтигна целта;обратно-чрез него се затвърди още по-силно македоно-славянското т.е.българското национално съзнание сред тамошното население.Фактът,че Гърция договор свързва-ше с България,а не с нейоя друга балканска държава и че македонците егейци трябваше да се изселват именно в България,а не другаде,създаваше вече само по себе си убеждението,даже и сред гъркоманите от славянски произход,че те са българи,щом като самото гръцко правителство ги признаваше за такива.

В 1924 г.в Гърция и България настъпи обрат по мак.въпрос:сключи се нова конвенция не вече за изселването на нашето население в Егейска Македония,а за покровителството му;конвенцията бе подписана от министерът на външните работи от кабинета на проф.Цанков-известният главорез Калфов-от страна на България и от Политис-от страна на Гърция.Тук гръцкото правителство признава славяно-македонците за българи-за българско малцинство,за което малцинство се предвижда учредяване и на българска екзархия. Това обстоятелство силно изплаши тогавашните патриоти в Белград-сръбските великани,които незакъсняха да изкажат своето голямо незадоволство към съюзницата им Гърция.По този повод тогавашният гръцки в-к"Елефтерос Типос"публикува следнята телеграма от Белград:

"Белградският в-к"Правда",орган на Давидович,коментирайки подписването между гръцките и български делегати в О.Н.Женева протокола за покровителство на националните малцинства в Гърция и България,пише,че до като се е налагало заякчяване приятелските отношения между Югославия и Гърция,Гърция върши обратното.

"Понататък в-кът специално се спира на последното решение на гръцкото правителство, което позволило да се учреди българска екзархия за българския елемент в Македония/к.а./.Ние не знаем-подчертава в-к"Правда"-дали тази пос-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

54

тъпка на Гърция трябва да считаме за грешка, пропуск, или за лошо намерение на Гърция, като се има предвид, че нашите братя в Македония са изложени на опастност да бъдат побългарени насила /к.м./. В последния случай тази постъпка на Гърция съставя един враждебен акт спрямо Сърбия и нашето правителство ще трябва да вземе всички мерки за запазване на жизнените интереси" /к.м./

Става дума значи за защита на жизнените интереси на Сърбия/Югославия/в Егейска Македония! Не е ли това стопроцентов образец на познатата нам сръбска логика по националния и специално по мак. въпрос? Глупава и смешна? Обвинява гръцкото правителство в това, че то като че ли от славяномакедонците, които били в същност-"прави сърби", правело българи?!

Гръцките монархофашисти, които в капка вода се мъчеха и днес се мъчат да удавят, да унищожат, българщината в Егейска Македония, правели небългарите българи!??!

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

Гръцката буржоазия не от любов към българите и България, а жизнените интереси й диктуваха да стори това. Същите интереси й продиктуваха след две години пък друго: да измисли славяно-македонската нация и да изработи специален буквар-Абецедера от 1926 год. за тая цел.

Така се яви официално монархофашистката идея за новата славяно-македонска нация в Егейска Македония преди да я има във Вардарска Македония. Желанието на великогръцките фашисти в случая бе да се затрие българското име. "Ако славянското население не може да се претопи-думаха те-и се преобърне в гръцко, то некак си да можем да го откъснем от опасното име българи, което гнуси прекрасната наша гръцка македонска земя".

Така скоро, след идеята за македоно-славянската нация, се яви на сцената исторически македонски буквар от 1926 год.-Абецедерът, написан с латинска азбука на костурско наречие. Разбира се, с това населението не престана да се нарича българско и да се чувствува такова. Напротив, сега още по силно изпъкна разликата между гръцкото и българското и като така фронтовете още по рязко се очертаха и разграничиха. От друга страна, в резултат на тая реформа сред населението настъпи едно особено оживяване, а също така и силен стремеж към самоутвърждаване като нация сама за себе си. Гръцката пропаганда остана неприятно изненадана от това и захапа устни.

Така абецедерът скоро бе снет от сцената, заедно с него и новата славяно-македонска нация. Катастрофата при Сакария в 1921 год. и изпъждането на Егейска Македония и Тракия с гръцки бежанци, ускори тоя процес. Нещо повече: тя стана причина коренно да се промени политиката на гръцките поробители към българското население в Егейска Македония. След милионните работни ръце на гръцки бежанци от Мала Азия, Цариград и

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

56

България, можеше да се мине без ръцете на трудолюбивите македонски българи. А горчивият опит с Абецедера още по-силно затвърди убеждението у гръцките пропагандисти за невъзможността да се съкруши българското национално съзнание на македонците. Така се породи идеята за изселването им т.е. пропъждането на това население от родните им огнища, което както видехме то направиха без напълно да успеят.

Ясно е прочее защо днес, пак жизнените интереси на същата тая монархо-фашистка Гърция, продиктуваха да се затрие съвсем от лицето на земята с огън и меч и с най съвършени други американски оръжия, всичко българско/сега всичко славяно-македонско/. И, ако Америка на Труман някак не пукна от преяждане или от силни напрежения и вълнения от онова, което й готвят бившите й роби-азиатските и други колониални народи, които вече масово, ежечасно, стихийно се събуждат, раждат революции и се самовъоръжават-ако не пукне от страх и вълнение от всичко това този най-опасен наш враг, Егейска Македония е загубена сто на сто.

Все пак сръбските повинисти имаха право да протестират, за гдето гръцкото правителство официално и договорно призна славяно-македонците за българи. С този акт, сключен под покровителството на една международна институция, каквато беше тая на Обществото на Народите/ОН/в Женева, се извърши пробив на външната политика на Югославия/Сърбия/по мак. въпрос. Официално и международно македонските славяни се признаваха за българи, и обявени бяха като българско малцинство, с право като такова на международно покровителство. Това беше тежък, непоносим удар срещу великосръбските попълзновения за завладяване на Солун и Хинтерланда му.

X

X X

Ето какво бе положението на Македония до 1926 год. След тази дата пак гонения на българското население, правото на малцинство, ~~на което~~ вече беше

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

58

отнето, и бе то преследвано, разбира се, именно като такова, т.е. като българско. При това положение да се говори за македонска нация в тоя смисъл, в който ние днес я разбираме, е неправилно. То би било историческа и логическа безмислица. Славянското население в Егейска Македония имаше нужда, само чувствуваше тая нужда, но не от нация, каквато си имаше, а от покровителство на съществуващата нация, от свобода, от национално и политическо равноправие, от което бе лишено, от предпазване от потърчване. Не беше промената на нацията, която можеше да го спаси от преследване и потърчване в смисъл на балгарска или македонска нация. То, населението, можеше да се спаси от преследвания, но не и от потърчване, само като се самоопредели национално като гръцко и политически за политиката на управляющите тогава гръцки буржуазни партии, което то не желаеше да стори. То доброволно по такъв начин се излагаше на всички преследване. Защо? Защото беше българско и не желаеше да стане гръцко и гръцката буржоазия да го управлява. Българско, а не македонско, защото македонци, и много по сербез, беха и гърците в Македония, а най големите македонци беха гръцките фашисти.

Значи условия в Егейска Македония в полза на мак. нация немаше чак до 1941 год.

Условия за мак. нация се явиха едвам, както казахме, след 1941 г., когато се създаваше съпротивителното движение и в Егейска Македония от гръцките патриоти, начело с славната и геройчна гръцка Компартия /ГКП/ т.е. когато се поставиха солидни основи на единния народен антифашистки фронт в цела Гърция, фронтът на всички недоволни и потистнати срещу общия потистнител-велико гръцката боржуазия, срещу гръцкия монархо-фашизъм и хитлеризъм. Окупирането на част от Вардарска Македония от българските войски и установяването в нея на българската фашистка власт, което силно възбуди старите национа-листически блянове у населението и в Егейска Македония, зле се отрази върху появата и развитието

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

на мак.нация в тая страна.Очакването на българските войски в Костурско,Леринско,Воденско и другаде от местното население изтикаха на заден план мак.нация.Построяването на разкошни арки през нощта и развалянето им денем от гръцките военни и административни власти;очакването на българските войски,радостта на стари и млади при всеки слух за идването на България-всичко това, беше от естество да компрометира историческото развитие на нацията и да я върне с десетки години назад и главно самото рев.мак.движение да се върховизира т.е.да се фашизира,като се изпълнеше с националистическо,с антимедократическо съдържание.За щастие това не стана.

Главно три обстоятелства помогнаха за това. Първо идеите на ВМРО/обединена/и тия на ГКП,залетнали здраво в част от нашата там прогресивна младеж;второ:партизанското движение от Вар.Македония,което вече здраво държеше за македонската нация и трето:-действията на изпратените от страна на българското фашистко правителство главорези,главно в Костурско,Леринско,от действията на които населението в тия крайща беше просто потресено.

Независимо от зверствата и разните други безчинства,извършени от Филовите националистически банди,населението беше възмутено,отвратено особено младежта,от срамното и трогателното,бихме казали,сътрудничество между гръцките монархо-фашисти т.е.най върлите гръцки българотонители фашисти и агентите на Филов при преследването и избиването на революционно настроеното население и най вече на нашата прогресивна мак. младеж.По причина на това в скоро време там същата наша младеж,пък и самото население,което потрепваше от радост,като чуеше,че идат българите, взе да се държи резервирано към тех подобни радостни до скоро слухове.По късно тази резервираност прерасна в отбранителна позиция,която много скоро се изля и в нападателна.За населението

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

стана ясно, че който се бори рамо до рамо с фашистките гръцки войски, той не можеше да не бъде враг на Македония. Ако пък беше българин, той ставаше не само враг на борбата, а и народен номер едно издайник.

Горното обстоятелство се оказа твърде благоприятно за развитието на мак. нация.

За съжаление, югославянското партизанско движение във Вар. Македония, още в самото начало се яви като една от причините да се засили великобългарщината, която току що беше полята с студен душ. Както във Вар. Македония и тука, югославянците взеха да насаждат новото национално македонско съзнание в борба с българщината, сеейки умраза към всичко българско, нещо което твърде много огорчи българофилски настроеното наше население, македонските българи и в тоя дел на Македония. Същата умраза се насаждаше и към гърците, у които се възбуждаха стари утихнали националистически вражди. Така вее да се застрашава създадения едине народен антифашистки фронт между народностите в Гърция за борба срещу общия враг.

Независимо от това югославянските ръководители взеха да проявяват явни претенции за откъсването партиз. движение в Егейска Македония от гръцкото, от ГКП и присъединяването му към югославянското, като борбата трябваше да се води под ръководството на югосл. компартия. Такова едно отношение към македонския въпрос и борбите в Егейска Македония не можеше дапне засегне най остро ГКП. Това значеше Егейска Македония да бъде откъсната от бъдещата гръцка демократическа република и присъединена към Югославия на Тито, независимо от желанието на населението в Егейска Македония, което в болшинството бе гръцко. Ето как борбите в Егейска Македония срещу фашизма взеха без време да се изместват от здравите антиимпериалистически и ~~комунистически~~ антифашистки позиции и да стават националистически. Тук засегната беше

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

60

не само Гръцката Ком. партия, но и целия гръцки народ и главно огромния дел от гръцкото население в Егейска Македония. Насажданата умраза към българи и гърци неможеше да не се отрази гибелно преди всичко върху отношенията между ~~гръцката~~ гръцката и Югославянска Компартии, а косвено и спрямо Българската Компартия. В резултат на тази политика гърци и македонски неславяни взеха да се гледат с недоверие. Отношенията между КПЮ, БКП и КПГ взеха да охладяват.

Всичко това не можеше да се не отрази върху правилния и естествен развой на мак. нация. Тя взе да се изгражда върху умразата еднакво срещу българското и гръцкото население, с което се подигнаха стихнали стари националистически вражди. Старите егейци, хората от старата бивша българска гвардия, повечето от тях с илинденско възпитание т.е. с големи симпатии към българщината и България, независимо от един или други режими в нея, беше засегната; ударена бе на най болното място. Разбира се, не бива да се забравя, че чувствата на бащите, симпатиите или антипатиите ~~към тези да се забрави~~, ~~не изчезнаха~~ към тези или онези хора, режими, идеи не остават без влияние върху синовете и от там вред подрастващата младеж, възпитавана още на майчина гръд в алтернативата: българско или гръцко (за Гръцка Македония) българско или сръбско (за Сръбска Македония). Трябва да имаме предвид, че и небългарското от българина се третираше като неотменима принадлежност на всеки шпионин, на най опасния и подъл народен враг. Тъй разсъждаваше старото поколение. Тъй беше то научено да мисли . . . . .

Все пак, независимо от всичко пречко, мак. нация в Егейска Македония не престана да се развива, като, до резолюцията на Информбюро, с големи зигзаги, колебания и съмнения, а след резолюцията, напълно свободно, естествено, радостно, стихийно и главно с благословията и на старите, главно поради това и даже само за това, защото

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

61

тя не беше вече насочена срещу българщината, срещу българското, срещу България, срещу Славната Гръцка Компартия и БКП.

Бъдещето показа, че македонските комунисти -егейци излезнаха много по добри македонски патриоти, по добри марксисти, по добри приятели на Сов. Съюз, отколкото техните събратя-югославянските, от македонските комунисти от Вар. Македония, които не проявиха на време нуждната бдителност, не реагираха на врага срещу ревизията на марксизма-ленинизма в Македония.

X
X X

Не бива нито за момент да се забравя, че появата и развитието на мак. нация бе предизвикано не само от икономически причини, а и от чисто политически и стратегически и от там нейното по нататъшно развитие ще се извършва по силата пак на политически и психологически причини до момента, когато ще се създаде от сегашна разпокъсана Македония една целостна, обединена, свободна, устойчива общност, с едно целостно обединено и народно стопанство, с един общ пазар, с една обща територия, език, икономически живот и с един психологически облик, проявяващ се в общността на културата /Сталин/.

Значи при днешните условия на умиращия капитализъм, на военната истерия и атомната бомба, на които се дължи робството на Македония, до създаването на една целостна Македония, развитието на мак. нация ще се извършва по силата главно на субективни фактори и надстройки, които съзнателно, планомерно и последователно, главно-постепенно, ще трябва да действуват върху целокупният живот на мак. население по посока към мак. нация, без да се чувствува от него, обаче, че това действие се извършва с нарочна "противонародна некаква" цел в полза на гърцизма или сърбизма".

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

62

Трябва да се разбере, че икономическите условия сами никога не ще родят, например в Пир. Македония макед. нация. Тя ще се създаде/да, ще се създаде, а не ще се роди/по силата на цялата съвокупност от условия и фактори; Ще се създадат културните, икономическите предпоставки, идеите, теорията, така да се каже, учрежденията, а последните ще извършат своето. "Така обществените идеи, теории политически учреждения, сами въздействуват, след това ~~това~~ на общественото развитие, на материялния живот на обществото"/Сталин/. "Идеята щом веднъж завладее масите се превръща в голема сила, която светове раздвижва и нови човешки общества създава". В връзка с това Карл Маркс казва: "Теорията става материална сила, щом като завладее масите", а на последна сметка-материялната сила, с която ще създаде в окончателен вид мак. нация.

В случая мак. нация ще се развива по обратния път, от тоя по който би се развивала при нормална обстановка в една свободна Македония, а именно чрез създаване всички ония предпоставки, които раждат при новите условия нацията, като почнем първо от съзнанието, убеждението, превръщайки ги в творческа сила. Известно е, че нематериялното съзнание твори матер. блага. "Ние знаем, че действително, съзнанието, още от самото начало на появата си като орган за ориентиране в средата и въздействие върху нея, има собствена специфика, относителна самостойност и способност да влияе върху породилото ~~се~~, опредялащето го материално/природно и обществено/битие". /Тодор Павлов, "Теория на Отражението"-стр. 247.

Съвременните нации представляват от себе си продукт на определена епоха, епохата на надигащия капитализъм. Нациите представляват развитие, процес от нището ~~на~~ висшето, от първобитното към съвременното, Степените, през които минава развитието на нацията са; род, племе, народност, народ,

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 63

нация. Родът, племето и народността са етнически категории, народът е политическа категория, нацията е историческа категория.

Днес в Пиринска Македония нашите братя принадлежат към българският род, племе и народност, но заедно с българите от страната образуват българ. народ в България. До макед. нация не са още стигнали, понеже липсват нуждните обективни и субективни условия.

В Егейска Македония също така славянското население принадлежи към българския род, племе и народност, но то е навлезло вече в първата фаза на мак. нация. Но като народ то влиза вв политическата рубрика "гръцки народ", защото нашите братя там са граждани на гръцката държава и немат своя мак. държава.

Във Вар. Македония нашето население по род, племе, народност още се чувствува също така българско с изключение част от върховете и известна част от младежта, но то е навлезло вече в втората фаза на мак. нация и е обособено като народ, защото има своя собствена държава.

Така стой въпросът с мак. нация в Егейска Македония.

Кога макед. нация ще бъде факт и в Пир. и Егейска Македония? Когато те се обединят в едно цяло с Вард. Македония. Тогава ще бъдат на лице всички условия, които независимо от нашето желание или нежелание, ще образуват макед. нация по същия път, по който само по себе си се образуват американската нация в Америка, където господствующ и ръководящ пол, елемент са говорящите английски американци-по род, племе, народност-англичани, образуващи с останалите народности в Америка, говорящи на различни езици, американски народ. Никога обаче бившите англичани сега американци в Америка днес не наблягат на своята английска народност, но не отричат, че са американци от английски произход.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

При една свободна и Обединена Македония всичкото й население ще бъде македонско, както е сега целото население на Америка американско, на Швейцария-швейцарско, на Белгия-белгийско и всеки един нейн жител ще бъде македонец, както всеки жител на Америка е американец, на Швейцария-швейцарец, на Белгия-белгиец, независимо от езика, на който говори и народностния му произход.

Значи вместо досегашните македонски българи, мак. гърци, македонски албанци, макед. турци, власи и пр. ще имаме само македонци, говорещи български, албански, турски, влашки и пр. И както в Америка, Швейцария, Белгия, независимо от различните говорящи езици-английски, френски, немски, италянски, фламански имаме американци, швейцарци и белгийци, така и в Македония независимо от говорящите езици-български, гръцки, турски, влашки-ще имаме преди всичко македонци, където никой да има право да се назовава на своето народостно име, на своя народностен произход, за да предявява каквито и да се реванидикации.

Както всека една отделна македонска народност си има свой говорим език, ще си има и свои книжовен език и своя култура. Книжовният език на която и да е народност може да бъде некое от наречията на този говор. В такъв случай той ще се нарече книжовен македонски език може да бъде на същата македонска народност-българска, гръцка, албанска, турска, влашка пр. книжовния език на народност ~~българска~~ вън от Македония. Например сегашният български език на България може да стане книжовен език и на македонското население в Македония, което счита, че по произход е българско. Също то може да се каже за македонското население, което по произход се счита гръцко, албанско, турско и пр.

Така всяка една народност в Македония ще си има своя народностна култура-по форма народностна -по съдържание национална и социалистическа.

Това е мислим най-правилно и най справедли-

ЦЕНТР ДЪЛЪ... ИСТОР. АРХИВ 65

вото на трънливия македонски въпрос в етническо отношение. Тук и вълкът е сит и агнето-здраво. Тук всички народности на Македония ще се почувствуват равноправни. Никаква хегемония на една народност над всички останали народности. Правдиво ли е само една народност да има право да носи името на общата Родина Македония, както е сега в Македония, където македонци са само славяно- македонците т.е. фактически само бившите българи и техните потомци, а всички останали са лишени от това свещено право? Да живееш в една страна, където си се родил, където са се родили твоите родители-бащи, деди и прадеди, за която си проливал кръвта и да немаш право да се наречеш нейн син, да немаш право да носиш нейното любимо име-македонско и да се гордееш с него.

Аз мисля, че не е истински македонец оня/ да не говорим за комунист/който отнима правото на живущите македонци в Македония да се наричат те както ние-бившите българи-македонци, независимо от произхода ни.

ОТ КОГА ПОЧНА ОБОСОБЯВАЩИЯТ ПРОЦЕС НА МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ.

Предпоставки и то най благоприятни за мак. нация в смисъл на обособяването на Македония в самостоятелна македонска държава, след което, появата на нацията би било въпрос само на време, са съществували у нас от векове, но поради важни и от съдбоносно значение за живота на населението причини от вътрешен и външно-политически характер, това обособяване не можа да се осъществи. Направените опити в тая насока излезоха нещастни. Византийската империя, която трябваше да бъде победена на византийска територия, за да възтържествува македонският иредентизъм, се явяваше винаги победителка.

Още с появата на първите южнославянски племена на Балканския полуостров и по специално в

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 66

земите на сегашна България, Тракия и Македония, за македонските славяни се явиха великолепни условия за образуване на първата славянска държава на Балканите, която лесно би се превърнала в прекрасен Пиемонт со столица Солун, Скопие или София за обединението и сгрупирването в едно големо славянско цяло останалите южно славянски племена на първо место българския народ, но срещу отлично организираната военна сила на Византия, можеше да се излезе не с голи ръце, а со също една такава организирана военна сила, с каквато македонските славяни, за съжаление, не разполагаха. По късно с такава военна сила се явиха прабългарите. По тази причина в Пиемонт се превърна България, вместо Македония.

През време на Цар Самуйла/да не говорим за Стреза/отново се усмихна щастието на македонците да образуват своя държава, която още по лесно би могла да се превърне в Пиемонт, но Самуйл беше не само един храбър и даровит полководец, но и мъдър държавник. Той не можеше да не знае, че при условията на една непрекъсната война с Византия срещу най способния византийски император, какъвто беше, безспорно, Васили II, всеки опит за провъзгласяване на македонска държава би бил крайно нещастен. Той би се явил като провокаторски акт спрямо останалите югославянски племена и народи, опасен сепаратизъм. Не разединение беше нуждно тогава на славянските маси от Македония, Тракия и Мизия, Албания и даже Сърбия, а обединението им в един силен и могъщ южно славянски фронт срещу общия враг-Византия.

В най-ново време през епохата на нашето възраждане, нашият народ също така не помисли за сапаритични действия в борбата с новите византийци-фанариотите, а потърси сътрудничеството на братята си българи, което, разбира се, от историческо и тактическо гледище, беше правилно. Именно

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

благодарение на тоя единен фронт между македонци и българи Македония, от една изостанала попско-фанариотска провинция, тънеща в невежество и мрак, се превърна в прекрасна земя, осеяна навред со стотици училища и черкви, при едно будно борческо население. За гиганския напредък в културно отношение, който се яви като резултат на тая съвместна борба, Дим. Мишев в книгата си "Начало на българското възраждане", стр. 23, помества следната интересна статистика: "През 1836 год. сръбското княжество е имало 72, а у България/Мизия, Тракия и Македония/ 233 училища; през 1862 г. в сръб. княжество-321, а България-809; през 1867 год. в сръб. княжество 388, у нас-1479. В гръцкото кралство през 1830 год. е имало 71, а в 1855 г.-409, в 1873 г.-1248 у-ща. Не подолно е бройното отношение на български книги, вестници, списания до 1867 год. с тая на книгите печатани в сръбското княжество-вестници и списания".

Независимо от това в резултат на тая геройчна и славна борба срещу фанариотството беха спасени от явно погръчване, от пълно национално обезличване и унищожаване над 10 милиона южнославянски населения, които, ако днес беха запазена цяло, щеха да представляват могъща сила срещу подпалвачите на нова война.

След нещастния за нас Берлински конгрес, когато Македония бе изтръгната от общия българомакедонски фронт и оставена сама да се бори срещу най злия враг на балканските християнски народи-азиятския султанизъм, за нашата страна настанаха тежки времена. Новопроменените условия на живот, които още повече задълбочиха съществуващата икономическа и политическа криза в отоманската империя и специално в Македония, която се почувствува напълно усамотена, тия нови условия, създадоха нова една обществено-историческа действителност, която не можеше да не направи своите отражения в

ЦЕНТР ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

съзнанието и в душите на нашите македонци в са-
мата Македония и после сред мак- емиграция в Бъл-
гария, която бе винаги будна и действена. Плод на
тия промени и отраженията им се яви в Македония
разложкото въстание, като пръв кървав протест
срещу берлинската неправда, а по късно в България-
движението на "Лозарите", като предвестник драг на
революционната организация. Плод на същите тия ус-
ловия се яви, едновременно в Македония и сред емиг-
рацията в България, идеята за отпочване борба за
политическото ни освобождение от турците, която
идея завърши с основанането на Вътрешната Македо-
но-Одринска Революционна Организация в Македония
/Солун/ и Върховния Македонски Комитет в България
/София/.

До тук процесът на обособяването с лице
към македонската нация се извършваше незабелязано.
Ставаха еднам доловими количествени изменения,
нри които македонското ставаше по македонско, бъл-
гарското-все по държавно българско. В 1893 г., ко-
гато се основа революционната организация, ние
имаме вече нещо като скок: македонците за пръв път
в своята история открито заявиха, че не се борят за
обединението на всички българи в една България,
каквито беха заветите на нашите возрожденци, блес-
кавото осъществяване на който се явява събитието
в Сан Стефано, а ще се борят за свои собствен идеал-
за извоюване на своя собствена самостоятелна ма-
кедонска държава. Това беше първата поява на така
наречения политически сепаратизъм на македонците.
Скокът, колкото голям и страшен да се виждаше от
вън, особено гледан през призмата на великобъл-
гарската капиталистическа боржуация, в същност,
от гледището на бъдещите политически перспективи,
беше половин скок-македонското не беше напълно ма-
кедонско, а, кажи речи, още велико българско, Самата
организация се нарече не просто Македонска-Македо-
но-Одринска Револ. Организация", а българска, Бъл-
гарскиМакедоно-Одринска Рев. Комитет, на който за

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

69

членове се приемаха само българи.Това положение е легнало в първия устав на Организацията от 1894 год.,където в чл.3 се казва:"член на Българските македоно-одрински рев.комитети,може да бъде всеки българин"/к.н./без разлика на пол,който не е компрометиран с нещо нечестно,безхарактерно".Разбира се,при съществуващите тогава обективни и субективни пък и психологически условия,извършеното субективно и обективно бе оправдано,повече не можеше да се направи и ако се направеше,в такъв случай условията щеха да бъдат изнасилени,рожбата щеше да се роди преждевременно,"недоносено";деветият месец не беше още дошел.Когато разни нетърпеливи Донкихотовци с бързината си причиняват подобни исторически аборти,винаги настъпват тежки сътресения,неочаквани повратки назад.Обикновено в подобни случаи те връщат историческото развитие, с десятки години назад.

Колкото и несъвършен от идеално гледище да беше първият устав все пак,той добре си изпълни своята историческа задача,като потикна революционното дело напред и не го върна назад.В тоя смисъл от историческо гледище,техното дело бе напълно положително,прогресивно-политическия сепаратизъм уставно потвърден.Обособяващият процес значи с лице към македонската нация продължи своя исторически ход без каквито и да се поврати към старото,макар и да се чувствуваха твърде осезателно слаби родителните мъки и често обръщане главите назад,на което все пак не попречи,щото политическия сепаратизъм с ускорени крачки да тръгне напред към своя логически край-новата нация.След неколко само години този наполовина революционен, от гледището на това,което"час по скоро"требваше да стане,се превърна в чисто революционен,при който,действително,количеството вече изведнъж мина в качество и в тоя случай скокът беше вече пълен, целостен-за тогавашните,разбира се,условия,при

ЦЕНТР ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ.

които повече беше абсолютно невъзможно и опасно за делото да се иска. Този нов целостен скок се извърши в 1896 год. с изработения лично от Гоце Делчев и Гьорче Петров нов устав. Организацията сега ставаше напълно македонска, всемакедонска, а не само българска каквато по устав беше до тогава. Разбира се, македонска нация т.е. национален сепаратизъм, още немаше. Македонските българи продължават да се чувствуват и да се наричат българи, черквите, училищата, учителите ни също така се наричат български, но Организацията престана да се нарича наша, само българска, а общомакедонска и за членове се приемаха не само българи, а всеки един небългарин т.е. всеки един македонец, без разлика на пол, език, вера и политически убеждения. Организацията по устав не беше вече Българска Вътрешна Македоно Одринска Организация, а просто Вътрешна Мак. Одринска Рев. Организация/ВМОРО/. Така македонското население в неговата целокупност за първи път в историята си се обединяваше в едно неразделно цело, в единен боеви фронт и Македония ставаше по такъв начин общо Отечество на всички македонци, независимо от техния народостен, верски, политически произход. Немаше както днес во Вар. Македония делене населението на македонци и немакедонци, а всички родени в Македония или имащи македонски произход, се обявиха за македонци, братя, равноправни граждани на утрешна свободна Македония ползуващи се в нея, както и в Организацията, с еднакви и равни права.

Този своеобразен македонски интернационализъм, подсказан от местните условия, резултат на извършения в 1896 г. скок и нацъркан от младите революционери-социалисти, начело с изпъдения социалист от военното училище в София, Гоце Делчев, интернационализъм, който се стремеше да сплоти в един ум, в една воля со стотици и хиляди до тогава силно враждуващи народности, намери израз в членове

ЦЕНТР ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

1 и 2 на новия устав на организацията, в които Коце бе влел своята честна и кристално чиста душа и ум. Според чл. 1 организацията си поставя за цел, "да сплоти в едно цело всички недоволни елементи в Македония и Одринско без разлика на народност, за извоюване чрез революция пълната политическа автономия за тия двете области. В чл. 2 се казва, че за постигане на тая цел тя "се бори за премахване на шовинистическите пропаганди и национални разпри, които целят и обезсилват македонското и одринското население в борбата му срещу общия враг". В чл. 4 се казва, че член на организацията може да бъде всеки македонец и Одринец /к.н./ който не е компрементиран с нищо нечестно и безхарактерно пред обществото и се задължава да бъде полезен на револ. освободително дело".

С тези наредби в устава и с новия дух, който се внесе в Организацията, дух на братство и единство, който бе отражение на настъпилите промени в политическия и икономически живот на македонското население, което най-силно се почувствува след унищожаване от ВМРО върлуващите разбойнически банди и шпиони на султана в страната, всеващи до тогава ужас сред населението-Организацията най сетни намери своя правилен път. Предпоставките за проектираното повсеместно въоръжено въстание в Македония и Одринско беха вече поставени. Оставаше да се работи в тоя дух. Организацията по такъв начин разрушаваше всекакви бариери между различните народности. Тя на дело показа, че за нея еднакво са скъпи интересите на всеки един македонец, който страда и гине под сатъра на турските агии и че е еднаква строгост ще преследва и наказва всички ония, българи или небългари, които стават оръдия на кървавата султанска власт против своя собствен народ. На своето значе "Свобода или смърт", Организацията, с кръвта на най-скъпите си и непрежалими членове бе написано "всички до един и всички като един на борба до смърт против народните душмани-християни или мюсюлмани. Никаква милост за предателите и шпионите. Всички

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

72

до един на оръжие срещу общия враг за свободата на общото ни Отечество, в което слънцето на свободата ще грее и топли сърцата и душите на всички честни и свободолюбиви македонци, независимо какви са те по цвета на кожата, по език, вера и политически убеждения".

Само неколко години делят времето от първия устав до втория, а каква промена! Бързото капиталистическо развитие и новосъздадените, като негово отражение, нови обществено-икономически отношения, бързе революционизираха духовете в нашата страна. Къде бе стария устав с негова скок, а къде отиде новия! В стария устав не само организацията носи български, а не общомакедонски характер, но има положения, които придават на организацията тесно-националистичен характер, даже и шовинистичен, което фактически лесно можеше да е превърне от една революционна организация, която имаше за цел политическото освобождение на Македония чрез революция, в организация за българска пропаганда. В чл. 2 на устава, например, се казва: "За постигане тая цел /"придобиване пълна политическа автономия на Македония и Одринско" б.н./ те /комитетите б.н./ са длъжни да събуждат съзнанието за самоотбрана у българското население /к.н./ в казаните в чл. 1 области". Тук под "самоотбрана" се разбира въоръжена борба срещу чуждите пропаганди и на първо място срещу сръбската, която тъкмо по това време засилва своята дейност. Тая наша мисъл се подкрепя от "Споменете" на Иван х. Николов, един от основателите на Организацията, в които изрично се подчертава, че причината да се побърза с основаването на Организацията дали сръбските пропагандисти, които по това време бяха успели да подмамят и замъкнат в Белград около 30 ученици, свършили мъжката бъл. гимназия в Македония, между последните бе и самия Даме Груев и повечето бъдещите от "лозарите". Разбира се, подмамените младежи, след като видеха целта на пропагандистите-да ги посърбят и ги пратят в Маке-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ
73

дония като пропагандари на сърбизма, някои още
същата година, а останалите следната година избе-
гаха в България.

В спомените си Даме Груев също така пот-
върждава мисълта на Ив.х.Николов, а именно, че мла-
дежите во и около социалистическият софийски
кръжок, образуван главно от избегалите младежи от
Белград, мислели, че "трябва да се побърза да се
тури на дневен ред идеята за освобождението на
Македония преди да успее сръбската пропаганда да
се засили и да раздроби народа" /б.н./ виж "Спомени
на Д.Груев стр.9/. В новия устав от 1896 год. вее
нов дух, както видехме. Организацията не дели насе-
лението на "наши" и "не наши", а обявява всички ма-
кедонци, освен шпионите и турските кърсердари за
наши. Тя заявява, че ще се бори еднакво против всич-
ки националистически пропаганди, които "цепят и обез-
силват македонското и одринско население, "били те
пропаганди сръбски, гръцки или български. И органи-
зацията на дело потвърди тази своя политика като
обяви безпощадна война, на живот и смърт, най първо,
на българската политическа пропаганда, дирижирана
от двореца-София, а провождана чрез Върховния Ма-
кедонски Комитет от върховистите, пак от София.
Колкоп високо е държала Организацията за тая своя
политика и колко далече е стояла от шовинистичес-
ките разпри се вижда от следния интересен факт:
Неколко седмици преди Илинденското въстание ре-
сенският войвода Славейко Арсов, родом от Щип, бивш
български учител в Македония, бил запитан от някои
селяни в Преспа, гъркомани, т.е. такива които в села-
та са си имали гръцки училища, а и били патриарис-
ти-дали не ще бъде подобре за делото да изпъдят
гръцките учители и свещеници и припознаят екзар-
хията. Войводата Славейко Арсов на тоя въпрос отго-
ворил, че населението е свободно да си реши сам
въпроса. Организацията не се меси в тия попски
работи. Всеки може да бъде какъвто си ще-екзархист
или патриаршист стига да е полезен работник на
делото" /в-К Македония"./

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

При този истинско интернационалистически мак.дух на претъпяване националните разпри и поставяне на преден план не теснонационални или националистически задачи, а чисто революционни такива, бавно и съвсем незабелязано изниква понятието "македонски народ", което разбира се, беше много естествено, след като се разбра от всички, че македонците се борят за своя македонска държава. Защото каква би била наистина една македонска държава без македонски народ? А от тук до македонската нация има само един куршум място. Тя е вече въпрос на време.

Така се развиваше обособяващият се процес с лице към макед. нация т.е. обособяването в нещо по самостоятелно от България на македонският български идеал, когато избухна Балканската война и се извърши новото поробване и дележ на Македония, в резултат на което настъпиха катастрофални промени в стопанския, икономическия, културния и националния живот на македонското население. В Букурещ, по внушение на западноевропейски империалистически магнат, за Македония се начертаха такива глупави граници, които от основи промениха географски и стопанския облик на страната, като цели съсловия беха буквално унищожени.

Според Букурешкия договор политическата граница между Гърция-от една страна и Сърбия и България-от друга, мина през средата на Македония и то така, че отдели македонските планини от македонските низини, летните пасища от зимните. Тая политическа граница пресече между Битоля и Лерин пътя по който овчарите от планините Ябланица/Охридско/, Яна, Бистрица и Стогово/Реканско и Кичевско/, Кораб и Шар се отправяха всека есен през удобния Горничевски и Воденски проход за Солунската низина, западен Халкидически полуостров и полуостров Касандра. При Гевгели беше пресечен

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

пътя, по който овчарите от Шар, Скопска Черна Гора, Бабуна, Мокра и много други планини се запътваха към Солунската низина. Между Петрич и Валовища /Демир Хисар/ бе пресечен пътят на овчарите от Осоговията, Плачковица, Влахина планина, Огражден и други планини. Към Серско поле, при Зърнево, бе пресечен пътя на овчарите от Пирин и Рила. Всички опити да бъде уредено малко от малко преминаването то през тая граница пропаднаха. Тя бе херметически затворена. Така настъпи след Балканската война канастрофалния упадък на скотовъдството в Македония. Македония е била някога главният доставчик на добитък за клане, сирене, кашкавал и масло за милионното население в Цариград, който бе един от най големите консумативни центрове. Кожи са биле изнасяни чак в Лайпциг, вълна-до Виена и разни саксонски градове, угоен добитък в Унгария, Дубровник; абите и другите вълнени тъкани са намирали пласимент в целата турска обширна империя. Този катастрофален упадък се дължи, не само на прекъсването на пътищата, по които ставаха некогашните миграции, но и поради пресичане на пътищата, по които се движеха търговията с разни продукти и на първо място млечни и животински. Солун беше единственото място, през което ставаше този износ. До като се установят нови търговски връзки от съответните правителства на разпокъсаните части на Македония, упадъкът настъпи, а пък той от своя страна направи безпредметно търсенето на нови пазари и търговски посредници.

Новите политически граници от 1913 г. се отразиха катастрофално и върху останалите отрасли на нашето стопанство. Афионът, например, спадна от 250,000 на 30,000 килограма годишно. А според Д. Яранов Македония е единствената страна в Европа, която произвежда този важен за медицината продукт /морфина, опиума/. Интересно е, че макът в своето отечество Мала Азия /Афион-Кара-Хисар/ дава 12 % морфина, а в Македония-17 %.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Лозарството,което даваше на Македония огромен доход,днес съвсем е западнало.В Гърция,например,единствената причина за упадъка на този важен отрасъл на нашето стопанство се дължи на печалното обстоятелство,че в тая страна в стара Гърция, понеже лозята заемат големо пространство и за да не се ощетява населението от метрополията,систематически се пречи на нашите лозари,а напоследък са били издадени специални наредби,с които се забранява на македонското население подновяването на лозята,което значи след време в Македония под монархо-фашистка гръцка власт,да нема никакви лозя.Памукът,чиято култура в началото на миналия век е достигнала до такъв разцвет,че той станал главният износен артикул на Македония,също така днес добивът му е спаднал катастрофално.В миналото добивът му се е изчислявал на 90,000 квинтала годишно,като 5/6 от него идвали от Серското поле,останалото количество-от Вардарията,Гевгелийско и Пелагонията.Македония е снабдявала голяма част от текстилната индустрия в континенталната Европа.Но отварянето на пътищата,навлизането на капитализма и Отоманската империя и внасянето в Македония памук от тропическите страни,където добивът от хектар е по голем,а производствените разноски-нищожни,подби македонското производство на памук и към края на турското владичество добивът на памук в цела Македония спаднал на 10,000 квинтала.Единствен тютюнът остана да се развива за сметка на памука,особено за лозята.В Македония и днес има засета огромна площ с тютюн.Значението обаче на тютюна за мак.стопанства не се мери само со засетата площ,нито по добитото количество.Големото значение на тютюна за македонското народно стопанство се дължи главно на неговата висококачественост.Некои македонски тютюневи райони са прочути буквално по целия свет.Некои македонски сортове тютюн се ценят до 20 пъти по високо,отколкото обикновените тютюневи сортове/Д.Яраков/.

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

77

Има в Македония тютюнища, които дават 45 пъти по големи доходи от нива, засети со зърнени храни.

Да се впускаме да изброяваме огромните щети, които по всеко отношение причиниха на макед. стопанство сегашните варварски политически граници-както например върху зърнените храни, занаятията, упадъкът на които неимоверно увеличи емиграцията и печалбарството, при което най годното, най способното напуща своята родина, сега станаха негостроприемна вече земя и така обезлюди нашата страна като я лишава от нейния елит, от субективния фактор, тъй много нужен днес за борба срещу новите тирани и утре, когато тя най сетне ще се освободи от неканените гости и заживее свои собствен държавен, културен, политически и икономически живот.

От всичко гореизложено се виждат ясно поражженията които се извършиха в Македония, поради промените настъпили след злополучната за нас-Балканска война. Тия промени, като прибавим към тех политическите, културните и националните, са толкова големи, че утре при едно обединение на трите части на днешна разпокъсана Македония, пред нас ще се изпречи една почти съвършено нова Македония, каквато не е имало в миналото. Новите променени-материялни, културно-национални и политически условия, ра различни в отделните три части на Македония, през целия този период от 1913 г. до днес и които непрестанно са давали своите различни отражения, отпечатаци са причинили съществуващите днес различия всред населението; те днес бият, на очи, на всеки един посетител в различните три части на разпокъсана Македония. По тая причина именно днес македонците от Пиринска Македония, съвсем не са еднакви с тия во Вардарска Македония. Например: те не чувствуват еднакво нещата и не мислят така, както населението во Вар. Македония. Същото може да се каже и за населението в Егейска Македония. И за всичко това причината не е само в материялната база, която действува непрестанно, а и в разните нейни надстройки и особено държавните порядки

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ
ИСТОР. АРХИВ

78

културата, пропагандата, терорът с хилядите инквизи-
ции. Македон. Нация, като една от многобройните надст-
ройки, която до 1912-13 г. се развиваше при еднакви об-
ективни и субективни условия в Македония след
войната, тя в Пиринска и Егейска Македония претър-
пя пълно крушение. Поради специфичните условия от
административен, политически, културен, географски,
стопански и психологически характер во Вард. Маке-
дония, македон. нация т.е. обособяващия процес, макар
отначало с бавни крачки и неравномерно, продължи
да се движи-ту напред, ту назад, но винаги в движе-
ние. Во Вард. Македония се създаде чувствителен
кадър наша интелегенция, която, въпреки всички уси-
лия на великосърбската власт, да бъде посърбена,
остана си македонска. Но македонска тя бе пред друга
рите по идея, сръбска бе пред властта, българска-
пред най близките си. В това инкубиционно състояние
дълго време живя мак. нация. Со засилване терорът
в Македония под сръбска власт се засилваше обосо-
бяващият процес, избистране на нацията.

Во Вардарска Македония терорът на властите
не бе по голям от тоя в Егейска Македония под
монархо-фашистките евзони, нито бе по малък от те-
рора, упражняван от великобългарската реакция през
ордите на Тодор Александров и Ив. Михайлов. Терорът
во Вар. Македония се упражняваше над културни хора,
над нашата интелегенция, затова той се чувствуваше
много остро от баши и деца, икономическият гнет се
чувствуваше от всички икономически слаби слоеве,
но политическата репресия се упражняваше там върху
младежта, революционно настроената младеж, която
бе поставена вън от законите в страната, при невъз-
можни за едно човешко съществуване условия. Властта
от друга страна непозволяваше на недоволното насе-
ление да се изселва. Това беше буквално закрепосте-
но во всеко едно отношение-национално, социално и
политическо. Закрити най брутално беха всички бъл-
гарски у-ща, черкви и всички други национални кул-
турни институти и заменени со сръбски такива. Под

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

страх на най тежки наказания, забранено бе на славянското население да се нарича со собственото си име българско, както се е наричало от векове до поробването му. Повсеместният грабеж на безоотворна и всесилна кралска администрация и полицейските инквизиции, заповедвани от кървавите жупани като Любица Маткович, Перо Жикович и Жика Лазич, довършваха това, което не бе успел да извърши техния събрат султан Хамид. В резултат на тоя бесен терор населението, настървено, озлобено до смърт, се скри в себе си, чакаше часът, велият и сладвен час на народното възмездие, 12-ия час, сгромолясването на Югославия, в което то непоколебимо верваше, защото от собствен исторически опит знаеше, че никоя подобна власт-подобна чуждоземна, антинародна и тираническа, не може да бъде дълговечна. И чудно ли е сега защо населението, намразвайки властта, силно намрази самото име сърби и поради това бившите още от турско станаха сто пъти по твърди българи? Едва по късно, когато патентованите денационализатори, които уверяваха краля, че им трябвало само десет години, за да превърнат и "най върлите бугари в прави сърби", се убедиха от собствен двадесет годишен опит, че в резултат именно на техната пропаганда, българите станаха още по фанатици българи, те посъветваха краля да смени препоръчаната от тях денационализаторска политика и засвири отбой. И едвам тогава те почнаха да пипат с ръкавици.

Сега полицейските нагайки се превърнаха в гиздави севдалинки, полицейските участъци-в родолюбиви организации, затворите-в соколани, а тежките и непоносими глоби-в богати степендии за следване в разните великосрбски школи-средни и висши. Така успеха народа да го пооблажат и Белград се изпълни со студенти, курсисти, чиновници македонци. За нещастие, обаче, на великосърбянците, тези нови пости в Белград скоро се превърнаха в гнезда на антидържавна и болшевишка пропаганда. Тук в тия именно

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

гнезда под влиянието на новите условия и идеите на ВМРО/обединена/се появи за първи път в нова осезателна форма обособяващия процес на макед. нация, сега вече като национал-политическо течение, като лозунг дори за борба, като открита/в същност полуоткрита/манифестация, че македонската владеж, не е сръбска и не желае да бъде такава, тя е македонска.

Така се роди макед. нация из утробата на най преследваните младежи, се роди во върховете на нашата прогресивна академична младеж, която от Белград скоро бе разнесена долу сред широките народни маси, предимно в средите на фабричните работници като идея революционна. Чрез нея общото недоволство от икономическата експлоатация на сръбската капиталистическа боржоазия, прие още по конкретна форма. Новата нация обединяваше за борба не само работници, но и всички национално недоволни в това число и синовете на македонската либерална боржоазия, нейната демократична младеж, която взе да става човечно прогресивна и някои от нея смело застанаха на общия пролетарски противодържавен и противо-великосръбски фронт.

Разбира се, понеже тази младеж-академическа и простонародната, имаше различен социален състав общия фронт не можеше да бъде така стабилен, хомогенен, какъвто беше например, фронтът на младежите комунисти. Но все пак той беше прогресивен, даже революционен за искрените му привърженици. Доколкото този фронт бе насочен против властта, като власт чужда, ненародна, реакционна, всички младежи-комунисти и некомунисти беха едно. Но когато дойде въпрос до макед. нация, независимо от класовите различия, когато трeваше искрено да се заяви че македонските славяни не са ни сърби, ни българи а само македонци, различията сред младежта веднага станаха явни. Понеже като искрени привърженици на мак. нация се явиха младежите комунисти и техните съмишленици /не партийци/ различията избиха

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

81

и на политическа почва:от западноевропейските
ли държави ще очакваме евентуална помощ или от
Съветския съюз.Явиха се и други различия.В про-
цеса на това социално-национално разслоение от
страна на известни младежи и то не малък брой
взеха да се внася шовинистически елемент в бор-
бата.Верно,на тоя фронт сърби шовинисти немаше.
Те беха на фронта на държавата т.е.с краля,при
убийството на когото ревеха с глас,но имаше и
македоно-българи шовинисти,които също с глас би-
ха плакали,ако беще убит цар Борис.Последните
беха на революционния фронт именно като шови-
нисти българи,от умраза към държавата,не защото
тя бе фашистка,а защото бе сръбска,разнасяйки по
такъв начин около себе си токсини на умраза
към сърбите,не към сръбските шовинисти и фашисти,
а въобще към сърбите,което беше неправилно и
дълбоко реакционно.По тия причини фронтът с те-
чение на времето взе да се деференцира,да се
изчиства от тесно-националистическите елементи.

Ако искаме да направим един по дълбок
анализ на идеологическата конюктура сред мак.мла-
деж во Вар.Македония от 1941 год.и след тая дата
до 1944 г.м.Септември,ние ще трябва да разделим
макед.младеж на пет групи.

Към първата група спадаха мак.националисти
там които се чувствуваха преди всичко българи,
за които борбата имаше за цел преди всичко и пове
че от всичко национално-освобождение на Македо-
ния/разбирай Македония на македонските българи
които сметаха,че макед.нация не обединява,а ра-
зединява славянско-българските маси и като та-
кова от политическо и тактическо гледище е вред-
на,от историческо-неверна,а от практическо-
невъзможна.В себе си те сметаха,че Македония
ще бъде освободена,не чрез борбите на македонци-
те вътре в самата Македония,от вътре,а от вън,
чрез една нова световна война,в която България
би играла първата цигулка между балканските

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

държави. Всичката македонска потенциалните сили на народа, а фактически на Балтех целото нещастие на Македония идваше от сърбите и затова питаеха към техн ненаситна умраза, думаха те: „Всички сърби са шовинисти и еднакво опасни за нас македонците, в това отношение и сръбските комунисти, които по македонския въпрос, с нищо не се различават от събратята си, сръбските фашисти. За България и българите те не даваха лоша дума, обаче, да се каже. За тях в България фашисти като чели немаше, а само в Сърбия.

Тая група през време на българофашистката окупация 1941-1944 г. беше десната ръка, око и ухо, на властта. В партизанското движение тя взе участие тогава, когато се убедиха, че монархофашистката политика за Велика България пропадна и ако стоят на страна това ще използуват сърбите. Ако беше се появило иванчовистко комитаджийско движение през септември 1944 г., те първи го подкрепили.

Към втората група спадат ония младежи, които също така се чувствуваха българи, но по политически разбирания беха прогресивни, дружеха и даже работеха съвместно с най крайната левица, с комунистите; немаха нищо против мак. нация, защото чрез нея мислеха те-най сигурно би се предпазило населението от посърбяване и младежта по лесно би се обединила, лесно би се ориентирала и обособила в един фронт срещу властта, не само за националното, а и за социално освобождение на макед. народ, като се издигне Македония в една свободна народна федеративна република в рамките на една обща югославянска (в смисъл на южно славянска, федеративна Македония), заедно с България, в която Македония би се ползувала со същите права, с които би се ползувала, например и една България или Сърбия.

Младежите от тая група не беха партиици, но повечето от тех беха всецело на позициите на

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 83

младежите комунисти и главно освобождението очакваха от една помощ от страна на Съветски Съюз. Те питаеха най топли чувства към България и българския народ, към Съветския съюз и Сталин, но не мразеха сърбите като сърби въобще. Те правеха разлика между сръбските комунисти и сръбските фашисти. Към последните те питаеха умраза, към първите приятелски чувства и другарска привързаност.

Тази младеж през време на българо-фашистката окупация посрещна българ. власт с радост, доброволно постъпваше на служба, но когато фронтовете в страната се изостриха и полицейските участъци и затворите взеха да се пълнят с нейни другари младежите от тази група, бързе се преорентира и здраво застана на революционния фронт. След комунистите тя първа пое гората и се зачисли към партизанските отряди.

В третата група се числеха младежите антипода на първата група т.е. сръбските шовинисти, деца на родители сърбомани, такива още от турско време, но борчески темпераментни, които в привържениците на македонск-нация виждаха младежи отрекли се от "бугарското" и, следователно, тъкмо затова и само поради това те требваше да се подкрепят. Те знаяха много добре, че да се превърне един македонски българин в сърбин е невъзможно почти, а от младежи македонци, отрекли се се веднъж сами от "бугарското", по лесно биха се създали добри сърби. Те в същност не възприемаха борбата на младежите небългари т.е. македонци, против властта. Напротив, те беха в себе си на фронта на властта и душа даваха за сръбското, а силно мразеха българското, България. Когато в 1941 год. Вар. Македония бе окупирана от бълг. войски, някои от тех предварително успеха да напустнат Македония и заминаха в Белград, други по късно, а трети останаха. Те беха едни от първите които се обявиха срещу властта и нарамиха шмайсерите

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

84

зерите и,разбира се,не като антифашисти,а като българофоби,като сръбски национ-шовинисти,за които властта бе лоша само защото бе българска, а не защото бе фашистка.

В четвъртата група влизаха младежите от крайните социални движения и напърво място комунистите,за които борбата имаше ясно очертание:тя бе борба на две класи в страната.Тя у нас както и в целия свят имаше класов характер,където се бореха две класи на живот и смърт.Националният, македонският въпрос,за тях бе само една частица от тая борба и щеше да се разреши правилно само чрез една революция,а именно чрез пролетарската революция,от което е част и националния въпрос. За тях също така скъпа беше свободата на Македония,но те знаяха,че без борбата на трудящите се,организирани около комунистическата партия и без успеха на тая борба,Македония никога не би могла да получи своето истинско освобождение и обединение.

За тази категория младежи,които фактически бе авангарда на всички истински македонци и последователни демократи,макед.нация се явяваше като един мощен обединяващ фактор,предпазващ~~то~~ тъй често появяващите се уклони към великобългарски или великосръбски буржоазен шовинизъм и национализъм.И заедно с това тя,нацията,разчистваше пътя към пролетарския интернационализъм.За тия младежи,които в огромния си брой беха от родители българи и те самите до скоро чувствуващи се като такива,а някои продължаваха още да се чувствуват, българщината представляваше нещо като шапка от неславянски произход,турена на главите на част от славяните на Балкански полуостров.Премахването на главата на тази шапка с нищо не изменяваше главата,нито я унищожаваше.Главата за тях това бе самата Македония.И в своята пропаганда към края на 1944 г.когато партизанското движение в Македония бе в своя разгар,когато най сетне самата стара

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

гвардия"но"златна България"си събира багажа и се
готви да отлитне,македонските комунисти в своята
пропаганда пред тия именно"корави българи"май-
сторски си служеше с примера за шапката,съветвай-
ки честните македонски патриоти да хвърлят шап-
ката,за да спасят главата т.е.Македония.И дейст-
вително,в тоя вид провеждана пропагандата от тия
младежи и успе да реализира неочаквани успехи.
Пред опастноста да се загуби главата,старо и
младо взе да хвърля шапката,в резултат на което
скоро планините вивнаха от наши партизани.Маке-
донците и този път показаха,че са добри патриоти.

Към петата група принадлежаха ония младежи
които през целия велико сръбски режим не взеха
умастие в борбата,а напротив,всецяло и явно беха
на фронта на най големите главорези на македонския
народ.Те не само не признаваха македонската нация,
а не позволяваха даже да се говори за нея,трети-
райки за"върли бугараши"привържениците й.За пос-
ледните те беха най големите врагове на Югославия.
Само агенти на"бугаризма"според тех-се съмняваха,
че македонците са прави сърби.Техният великосръбс-
ки фанатизъм бе толкова голем,че не търпеха ма-
кедонския говор в разговора им с другари,принуж-
давайки ги да говорят"като хора интелегентни",на
сръбски език."Приказвай,брате,сръбски,па да те
разбере и Господ"-думаха те най сериозно.

Нема какво да се казва,че младежите от
тая група беха непоправими сръбски националисти
българофоби.Когато в 1941 год.дойдоха българите,
те като че ли беха отровени.Со своите отровени
души те първи се запретнаха на работа против
властта.Най напред техната борба се изразяваше
в подигравки с простаците"българи".За тех всичко,
което вършеха последните,бе некултурно,просто,
еснафско.Несмейки да се признаят за сърби,те
първи високо заявиха,че са македонци,разбира се,
потикнати от великосръбски фанатизъм.Като"македонц
ци"именно,те най първо,по напред от най добрите
комунисти,истинските македонски борци,нарамиха
шмайзерите.От техната среда излезнаха първите

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

86

терористи/влашето,сърбомании,Битолияно бе който
уби битолския градоначалник 1942 г.Кюркчиев и пр./.
По произход тая антимакедонска категория
младежи бе сърбоманска или гъркоманска,отличаваща
се с неизличима българофобия.

Към шестата група принадлежаха младежите,
които до 1941 год.т.е.до окупирането на Вард.Ма-
кедония от бълг.войски,някои от тех се числеха
към първа,други-към втора,а трети-към четвърта гру-
па.Всички тия беха обаче непримирими вратове на
великосръбско-югославянската монархо-фашистка
власт,взели най активно участие в борбата срещу
нея до 1941 год.Или бой по полицейските сръбски
участъци,лежали по затвори и концлагери,а при
идването на българската власт,първи излезнаха да
я посрещнат като власт освободителка от една
побеснела чужда,ненародна фашистка власт.По късно,
обаче,когато освободителите си показаха своите
фашистки рога,когато от българските полицейски
участъци взеха да долитат до ушите на младите
бивши революционери сърцераздирателните писъци на
пребитите техни любими другари,те изтръпнаха.А
когато дойде по късно и техния ред и с очите,както
се казва,видеха и на гърба си изпитаха новите
нагайки на"братята",у тех,в техните души,се из-
върши такъв голем прелом,че те веднага се българо-
фобизираха.Чак тогава те си спомниха за образът
на българина,рисуван от сръбските учители,в които
те невервaха,защото бащите им беха българи,самите
те беха такива,но сега за тех,стана ясно,че дейст-
вително"немало и неможе да има в света по зверско
племе от българите".Горките македонски младежи !
Те не можаха,че не племето е виновно,а виновна
бе власта,фашизма,който навсекъде ражда подобни
"зверски племена".И в Лайпциг Гьоринговци нарекоха
българите варвари.Тогава Г.Димитров,високо про-
тестира като изтъкна,че не българите са варвари,
а такива са българските фашисти.И веднага след
това запита председателя на съда:"Но кажете,Гос-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

подине Председателя, къде фашистите не са варвари?"
От българските участъци въпросните младежи
излезнаха поразени, неузнаваеми, буквално истински
сръбски фашисти. Не българофоби, а в българофаги
рези те беха добре дошли. Веднага бе дадено наре-
дане от новата централа-Белград, те да се впишат
в списъка на най благонадеждните "македонци", за
най твърди последователи югославянски патриоти.
Во Вар. Македония населението, макар и да
разбираше много добре причината на тая българо-
фобия и некакси по инстинкт, то всеки един подобен
българофоб третираше просто като нов сръбски шпио-
нин враг не само на България, но и на Македония.
То от опит знаеше вече, че всички българофоби през
кралския режим беха на фронта на Югославянския
монархо-фашизъм и против народа в Македония, главно
против бившите българи и когато същите тия върли
великосърби-фашисти първи се обявиха против бъл-
гарската власт, първи отидоха по затворите и после
станаха партизани, в населението веднага се яви
едно недоверие към делото на партизаните и още по
големо такова към макед. нация. Населението разбра
причините за възприемане на мак. нация след излиза-
нето от българските полиц. участъци на тоя род нови
ренегати. Недоверието към подобни младежи роди не-
доверие към партиз. движение и нацията. Тази беше
причината за гдето в началото партизанското дви-
жение у нас беше много слабо, ~~за гдето в началото~~
~~партизанското движение у нас беше много слабо,~~
най слабото от всички останали области на бивша
Югославия. Едвам по късно, чак когато взеха все по-
вече да се очертават фронтовете, когато населението
взе да се досеща, че войната в същност се води
между два големи фронта-тоя начело с Германия, и
другият, начело со Советския съюз, и, следователно,
от победата на единия от тези фронтове ще зависи
и съдбата на Македония-в смисъл дали тя ще бъде

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

88

най сетне освободена или поставена още по тежко робство, настъпи едно правилно, отношение, към подетото народо-освободително движение в страната въобще и частно към македонската нация.

Агентите на Филов тръбеха, че Македония е вече свободна т.е. македонското население нема какво да очаква от България и Германия, а то виждаше много добре, че само една четвърт от Македония бе "освободена" - три четвърти продължават да робуват и нещастното македонско население от тия поробени части кански пищеше от своите поробители и протегна ръка към България, макар и фашистка. Давящият се и за змия се хваща. Под робство бе Струга мила, на двамата Миладина. Дебър и Гостивар; под робство монархофашистко бе Солун, градът на двамата изполина-Кирил и Методи; Серес, Драма и Кавала, където всека педа място в купчина злато. Славни Костур и Костурско, където се спотайват легендите за най големите синове на многострадална Македония: Митре, Влаха, Пандо Кляшев, Лазар поп Трайков; Лерин и Леринско-столицата на славния мак. Гарибалди-Марко Лерински; Енидже Вардар-царството на енижевардарското слънце чутовния храбрец Апостол войвода. Цела Македония свободна! -думаше си народът и това ли бе свободата и такава ли требва да е? Не! Македония в същност не е свободна

От страна за населението беше известно какво очаква Македония при една евентуална победа на ~~Герм.~~ Хитлера и Мусолини. То знаеше, че фашизма на Мусолини и Хитлер щеше да им донесе ново преместване на границите на "свободна Македония" от Ресен-Охрид-Битоля некъде зад Вардара, Значи при една победа на германския лагер с Македония в същност бе свършено. Тогава! Ясно "Прави са нашиве момчиня що ни кажуват, дека спасението наше е само во Советскиот съюз" - сичка народ.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

89

– Ама ние си го знаеме ова от по рано! Кога
са биле наши приятели и освободители немците? А
кога не е освободителка матушка Русия, що я викаат
сега Советски Союз? Прави, прави са дечиняна, що
кажуваат, дека загубени сме без победата на Со-
ветски Союз.

Така все да разсъждава нашият народ и ско-
ро разбра, че борбата на партизаните е борба не
само за сръбско, или бугарско, а за победата, свобо-
дата и по щастливия живот за цел свят. От друга
страна, народът все също да се досеща, че шпионите,
за които той беше намразил и самата борба на
партизаните и я сметаше за сръбска и се страхува-
ше от нея, тая борба без масовото навлизане в
нея на истинските македонци лесно можеше да се
превърне в сръбска.

И така в целия цастрашителен ръст в надве-
черието на българската евакуация пред широките
народни маси се изправи проблемът: Македония
сръбска ли ще бъде или македонска. За българско и
дума вече не можеше да става, защото руските
войски беха вече на тихия бел Дунав и пиеха бъл-
гарската студена вода, а Дража Михайлов дебнеше
Македония.

Българското беше отново проиграно и пак
както винаги от великобългарските шовинисти. Треб-
ваше проче да се бърза, за да са пази главата,
която висеше на косъм и се захвърли шапката. Тук
~~главата беше Македония шапката българското име.~~

Събитията, които со светкавична бързина, бърже
промениха отношенията на македонските народни маси
към партизанското движение в негова полза, в полза
на борбата, и разбира се, в полза на макед. нация.

След пълната евакуация на Македония от българс-
ките воени и административни власти, населението,
което до тогава в огромното си мнозинство не иска-
ше да чуе за макед. нация, сега когато алтернативата
-македонска или сръбско, висеше застрашително като
демоклиев меч над главата му, то радостно вдигна

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

ръце и се провикна:"Не сме,не сме бугари,македонци сме"!и си запя старата комитска/сега партизанска/ песен.

Така макед.нация от върховете слезна сама долу сред масите и придоби силата на непобедимия Антей.

Чудно ли ни е сега защо в миг македонските планини се изпълниха с хиляди млади ентусиазирани на брой,вдигнали се срещу многобройните хитлерови пълчища?

Така партизанските бригади нарастваха не с дни,а с часове и минути и движението по такъв начин от такова на отделни групички се превърна в масово,в истинско народно движение,в всенародно масово въоръжено въстание,в истинска революция.

В резултат на всичко това,в резултат и на геройчните борби на нашите македонски партизани, в резултат на братска помощ на ОФ България и главно,благодарение славните победи на непобедимата Съветска армия-освободителка,която през целото време невидимо вдъхновяваше нашите партизани,Македония/Вард.Македония/най сетне бе освободена.

Народът ни за момент се успокой.Той се готвеше да си отдъхне,за да започне изграждането на новата си свободна държава,лелеена мечта от стотици години,но за съжаление,това не стана. Още първите дни след освобождението се появиха над политическия небосклон на Македония,черни облаци,които предвещаваха нови бури,нови изтезания,за клетия наш народ.И тия бури незакъснеха да се яват.Даже те не дочакаха да мине медения месец на свободата.

Ето как на сцената се яви в друга форма отново проклетия въпрос-"на ща си ти?"-на който трябваше безусловно да отговорим"не сум бугарин!" Защото наистина всички бивши българи във Вардарска Македония,се разбра,че думата македонец и отговорът"аз сум македонец"означаваше преди

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

всичко, аз не съм българин. Нещо повече-то означава аз не само не съм българин, но и никога не съм бил такъв. Напротив аз сега силно, най-силно, по-силно, от всичко мразя българите и българското. Така "прероден" ти можеш да се ползуваш с доверието на властта в новата свободна държава-македонската по форма, антибългарска по съдържание. Защото да се вземе антибългарски курс в страна, която до вчера ~~е водила~~ него, за българското е борби е водила ~~за~~ него, все едно е да се вземе антинароден курс. Ясно ни е сега защо в такъва една Македония трябва да плюеш върху своето славно минало, за да дадеш да разберат властимеющите, че си на позиции-те на властта, че си истински македонец и благонажелателен гражданин, Македонец, който не мрази българ-което днес там, не се счита истински македонец. А истината е точно противната, а именно: не е истин-ски македонец, който мрази и презира българското, без което днес не би имало македонци в Македония, а щехме да имаме или фанариоти/търци/или "прави" сърби. Българското роди македонското, македонското спаси Вардарска Македония от посърбяване, а утре същото македонско, истинско македонското, ще спаси и обедини цела днешна разпокъсана Македония.

Който не разбира тази истина, той нищо не е разбрал от македонското, пък и от югославянското, което югославянско утре, по силата на историческата и социалистическата необходимост неизбежно ще се превърне в южнославянско.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

92

РЕАКЦИОННИ И АНТИНАРОДНИ ЕЛЕМЕНТИ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕ НА МАКЕДОНСКАТА НАЦИЯ.

До освобождението на Вар.Македония от фашистките орди на Хитлера и цар Бориса македонската нация се развиваше естествено под влиянието на естествени политико-икономически и психологически фактори;со създаването,обаче,на македонската държава,това естествено развитие бе компрементирано и прекъснато.Новите ръководители на Македония,пренебрегвайки диалектиката на историята,ролята и границите на обективния и субективен фактори,ударихa и през просто.Те помислиха,че за доизграждането на мак.нация достатъчно е субективният фактор на Жика Лазич,Маткович и Пера Живкович Така те обърнаха дебелия край.Пренебрегвайки материялните,икономическите,политическите и най важните при тогавашните наши условия-психологическите предпоставки на обществено-историческото развитие на всяка една нация,като най важен субективен и обективен фактор,те издигнаха насилието. Те немаха търпението да вървят с темпото на времето,да дочакат узряването на националното/новото национално/съзнание в масите,които от собствен опит,така да се каже,да се уверят в преимуществото, на новата макед.нация пред старата т.е.пред тогавашната българска нация.За съжаление,македонобългарските маси още през първия меден месец на свободата разбраха на къде вървят работите т.е. първи се почувствуваха излъгани своите благатки надежди.Последната надежда в една благоприятна промена на отношението на новите ръководители към българските до вчера маси бе у Тито.Народът познаваше отношенията между хървати и сърби,техната вражда,особено след дадените от двете страни взаимни жертви.А Тито бе хърватин,значи,не шовинист сърбин-мислеше народът."От друга страна, той в Москва бил школуван,в Испания изпитан".Вярно е,че присъствието на чърчиловия син в Титовия щаб

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

93

бе внесло известно разколебаване в доверието и симпатиите на народа към него, но, след борбите му срещу германците, особено слеб борбата му срещу великосръбските шовинисти около Дража Михайлович, борбата му лично срещу самия Др. Михайлович, залавянето и екзекутирането на последния- всичко това беше от естество да вижда бившето българско население в лицето на Тито единствена надежда, най верния защитник и брат срещу явните домогвания на новите българофоби. А какво бе разочарованието след това в Тито, когато то не получи никаква помощ в смисъл на едно честно и справедливо отношение към него. За населението стана вече ясно като бел ден, че изхвърлянето на шапката нямаше да спаси главата. В резултат на това, то отново се скри в себе си, нахлузи крадешком захвърлената шапка, вервайки, дълбоко, искрено, честно, че само така най добре ще си запази скъпата си глава. Тази реставрация, този поврат към старото бе естествена реакция срещу водената антибългарска политика в Вардарска Македония от страна на всички почти отговорни лица, които явно бе, че действуваха по нареждане от най-високото място.

Така се яви първият реакционен и антинароден елемент при изграждането на македонската нация во Вард. Македония, който малко по късно тормозът се изрази в още по чувствителна репресалия, които огорчиха най-добрите приятели на нова Югославия. От населението се искаше невъзможното за него: не само да се отрече от своето българско име, не само да не смее никъде да говори, че в Македония всички някога почти беха българи и че всички почти славянски училища до 1912 г. беха български и Македония имаше напълно български облик, но то/населението/бе длъжно да даде ясни, видими, конкретни доказателства, че мрази, ненавижда, се отвращава от българското въобще, срамува се от него. Нещо повече: да даде още по вещественни доказателства, че кръвно мрази България, днешна България, България на Георги Димитров.

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

Тук вече се препълни чашата и тя не можеше да се не излее.

"Това е вече ултравеликомакедонски шовинизъм"-ще кажат някои неосноведомени по нашия въпрос. "Не"-ще отговорим ние.-Това не е великомакедонски шовинизъм, а стопроцентов великосръбски шовинизъм. Тия които нареждаха от горе да се провежда, фактически не беха в същност македонци. Ако имаше между тех македонци, в случая те действуваха не като македонци, а още по малко като марксисти, като комунисти, а не от любов към македонското и социализма, а буквално от учраза към него и към всичко българско. Имаха ли оправдание за да се провежда в страната подобна една антинародна политика? Някои се оправдаваха с това, че опасност за нацията при новите условия в Македония немало от сърбите, а от българите, от България, от българщината въобще, с което косвено сами признаваха това, което даже от себе си криеха, а именно че населението в Македония, продължава да гравитира към българското. Значи се чувствува още българско. Е ? Чудно ли е тогава защо, именно като такова, за него не бе, и сега не е, безразлично дали се псува българщината и България или не? Последният наш извод исторически и логически е правилен, верен, но тезата, подържана от македонските ръководители, че за нацията немало опастност от сърбите, а от българите е неоснователна. Тя става дваж по основателна особено сега, днес, при наличността на хората на Ранкович, облечени в най висока власт, като висши администратори, военни, началници в милицията, най важни функционери и шефове в страшната УДБ, при наводнението на Македония с море от книжнина не на македонски сръбски език. Да се твърди след всичко това, че немало опастност за безкръвната наша макед. нация и култура сега, когато тя токущо се създава, тъй слаба и анемична, е опасно за нас самоуспокояване. Не бива да се забравя, че гравитационния закон,

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

според който по големите тела успяват да привлекат към себе си и глътнат по-малките, има всичкото значение и за човешките общества.

За съжаление, още не може да се разбере, че с провежданата българофобия в НР Македония се получават обратни на преследваните с нея резултати-македонците стават още по-твърди, по разпалени българи, от когато и да е било. Признаването този факт не е уклон към национализъм, нито е някакъв нов шовинизъм, а е жива история, въпиюща конкретна, войнствуваща действителност. Това е/най сетне разбере, бре хора!/това е трагедията на един народ-мъченик. Невероятно нали? Да, невероятно, но факт, исторически факт, защото той има вече своята история и своите най-нови отражения. Днес во Вард. Македония фактически се борят две марки, както много духовито ги нарича самото остроумно македонско население: марка "Б" и марка "С" т.е. българското и сръбското, българи и сърби; Сред мълчаливата, но бушуваща подземна борба между тия две огнени марки за самоутвърдяване се пържат, като на скара, живи парчета от нещастната македонска нация, която, поставена между тия два огъня, все повече и повече се стопява и губи. И ако/и това е факт, който утре ще стане история/настоящите антинародни методи за "македонизация" продължат, помен не ще остане от македонската нация. Това добре да се знае и да се запомни.

Вторият реакционен и антинароден елемент при изграждането на македонската нация се състой в насаждането в политическия живот в новата македонска държава нов един върховизъм, много по опасен и по безсмислен от стария върховизъм, насаждан някога от вражески настроените към национал-освободителната македонска борба централи: София, Белград и Атина.

В какво се състой тоя нов македонски върховизъм, изникнал на югославянска почва.

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

96

Според разбиранията на старите върховисти/да земем българския върховизъм /в Македония, понеже компактното население бе българско, следвало от това, че българите да са всичко в Македония. Македония да се третира като техна т.е. като българска. В Македонските организации, в това число и самата ВМРО, да се сметат като техни български и пр.пр. И в това отношение се стигна до там, че името на македонското-Македония, македонци и пр. напълно се покри с името българско. Говори ли се за македонското, ти трябва да разбираш, че се говори за българското.

В тоя дух бе изработен първият македонски устав, в който организацията/ВМРО/е наречена направо българска и за членове в нея се приемаха само българи. Най добре това се вижда и в чл.15 от Правилника на комитетите, където е поместена клетвата. Там между другото се казва: "Заклевам се в Бога, верата и честта си, че ще се боря до смърт за свободата на българите в Македония и Одринско, че ще се покорявам" и пр./к.н./

Ясно е, че туй всичко става за българите и че самата Организация беше създадена именно за българите-те да се пазят и освобождават. Разбира се, при онния условия, когато формално немаше още върховисти и върховизъм, по устава на Организацията и неговия правилник и борба, беха все пак прогресивни и революционни, защото имаха за главна цел събарянето на един кървав султански феодален строй, защото касаеше се за свободата на един поробен народ. И втора: при оная обстановка, когато в борбата на ВМРО, броя на членовете бе крайно ограничен и се приемаха най-доверените, най-здравите лица а те беха македонските българи, то запсега в НР Македония, при съвършено друга обстановка, провеждането на подобна една политика, при която бившите само българи на Македония, сърбоманите и гъркоманите от славянски произход, да

правилно бе да се направи анализ

ЦЕНТР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 97

да имат правото да носят име то македонци, а никой от останалите народности, е неправилно. и не само неправилно, а нещо много по лощо. Получава се интересен национално-политически каламбур: власите от Македония, например, които в Ромъния и в България и другаде ги наричат и сами се наричат македонци, в самата Македония родната македонска власт им отнима това техно историческо право. И по такъв начин потомците на легендарните войводи Питу Гуле, героят на славната крушевска Република, Митре Влаха-най прославеният апостол на революцията в Костурско, Георги Касапчето и много други отлични македонци, но не българи по народност а власи, днес немат правото да са македонци, те, които след албанците в същност са най старите жители на Македония. Същото може да се каже и за албанците, които по право са още по стари македонски жители и от власите, наследници на илирийците. И те немат право да се наричат македонци, да носят македонско име.

С тази антинационална и антимакедонска националистична върховистка политика нашите скопски ръководители не само изпаднаха на позициите на ултравърховизма, национализма и шовинизма, но се явиха и като големи неопанслависти, стремейки се да преобърнат и претопят в славяномакедонци и всички останали населения в Македония и на първо место-християнските народности: власи, гърци и сърби, гъркомани и сърбомани. Днес в Скопие ~~нашите~~ някои от нашите ръководители още не могат да разберат, че един жител македонски може да си бъде добър македонец и тогава, когато си е запазил и народностното си име, а също така както запазвайки си своята народност, той може да си запази и своето македонско име.

Примерът, който ни дава Съветският ~~съюз~~ съюз Швейцария, Белгия, Америка мисля, ~~не~~ е достатъчен, за да разберем тази проста истина. Да вземем най аналогичния пример с американците. В същност аме-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

98

риканци днес нема, както нема още масово в етни-
ческа смисъл и македонци. Както едно време нашите
славяни заселиха една чужда до тогава тех земя-
Македония, и сега приемат името й не само като
георграфско, а и като етническо, като национално
такова и то не веднага, а след 1000 и повече годи-
ни от заселването им, също така и днешните аме-
риканци т.е. бившите англичани, заселиха земята
на червенокожите, наречена Америка. Отначало в
Америка те са се наричали англичани и такива си
беха. Даже много години след обявяване независи-
мостта на Америка, тя се наричаше Нова Англия и
населението й-англичани. Американци беха тогава
само червенокожите. И днес има една голяма област
в Америка, която още се нарича Нова Англия. Това,
обаче, никого не дразни. С течение на времето,
въпреки желанието на американските англичани да
си останат и в Америка англичани, новите условия
им дадоха новото национално име. Светът ги кръсти
вече; той ги нарече американци. А и те сами вече
взеха да се чувствуват и да се наричат такива.
Обективните материални, логически и психологи-
чески условия предопредиха техната история, не
като на англичани, а като на американци, независимо
от техното желание или нежелание. Елементите
те, признаците, които, според Сталин, определят и
създават нацията, независимо често пъти от жела-
нието или нежеланието, беха на лице: отделна тери-
тория, отделен икономически жи-
вот, който скоро щеше да създаде/и вече е създал/
нов един психически облик, нова една култура,
а и нов един донякъде език-английския, видоизменен
малко английски, разбира се, в последствие, в духа
на новата американска обективна действителност.
Американският народ бе образуван не от английската
аристокрация, от английските лордове; в неговите
жили не тече "благородната" кръв на английската
аристокрация и затова езикът им се различава от

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

99

тоя на английските лордове т.е.от сегашния,в който се чувствува влиянието на лордовщината,книжовен английски език.Днешните американци,говорещите все пак английски език,са по произход хора от третото съсловие,от "долната класа".Сегашните нови финансови магнати,новите лордове и техната управляваща клика,начело с Труман,следователно,немат нищо общо с американския народ,който по произход,по история и бит е демократичен,прогресивен,но за съжаление,лесно податлив и со спекулативни,материалистични тежнения-в смисъл,че лесно се прегъва пред силните на деня за по-големо парче хлеб.Но това е временно състояние,отражение на оние обективни и субективни условия,създадени от новите американски лордове.С течение на времето,с промените,които се извършват в развитието на капитализма в тая страна,която се гърчи в предсмъртни конвулсии-заедно с тия промени се мени и субективната действителност на широките народни и трудящи се маси т.е.техното съзнание,което утре ще създаде и укрепи нова една революционна воля,нова една душа,нова една Америка.

Както бившите англичани станаха американци, именно поради ново-създадените условия в страната, която заселиха,така и сегашните послушни,хрисими амер.пролетарии ще се превърнат в революционери.

И така америк.нация не се създаде чрез насилия и в борба с англичаните,с Англия,а най естествено по силата на установена закономерност.

Днес в Америка живеят не само американски англичани,а и маса други народности,но и те се наричат американци;нашите македонци и българи там са американци.Никому,обаче,не е дошло на ум в Америка да се отнема това право на неговорящите английски,да се наричат,пък,ако желаят и да се чувствуват американци.Напротив,американските монополисти изхождайки от своите груби капиталистически и империалистически интереси чрез техния

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

хуманизъм ~~е~~ негласно, но систематически вършат своята пропаганда, за нов един хитлериско-американски национализъм, който дава вече своите плодове. С това се обяснява факта, че връщащите се наши македонци от Америка, продължават да мислят за американци и у са. Нещо обикновено е да чуеш в Македония, че в един кое си село имало толкова американци.

В сегашна Вард. Македония, обаче немат право не само напустналите страната да се начират македонци, а и живущите там такива, но от славянски произход лица. Питаме ние: кому бе нужен този сепаритизъм и партикюляризъм и в името на какво той се вършеше и днес продължава да се върши, особено в една социалистическа страна ?

Каква е ползата за революцията ще питаме ние, заедно с Сталин-от такъв един сепаритизъм? "Историята въобще не върли нещо съществено без особена необходимост затова". /Относно марксизма в езикознанието"-Сталин/.

Правилна постановка ще получи македон. нация именно тогава, когато се признаят родени в Македония, живущи там или в чужбина, за македонци, независимо от техния народостен произход.

Езикът, на който говорят тия различни македонски народности, не бива да става причина, щото те да се делят на овци и вълци. Езикът на говорящите френски, немски, италиянски в Швейцария, например не ни бърка да се чувствуват едно, един народ, една нация, единни-швейцарци. Също така немският език на австрийските немци не ни пречи да са от векове австрийци. Също може да се каже и за Ирландците, които /една част/ говорят на английски, а са инак отлични ирландски патриоти.

И така правилно би било всички родени в Македония да се обявят като един народ /не една народност/ като македонци. В такъв случай ще имаме македонци, говорящи: славяно-македонски

ЦЕНТЪР ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

101

/български/албански, турски, влашки и пр. По този начин ще може лесно да се изгради общия всенароден всемакедонски фронт, С това поне с една крачка бихме се доближили до пролетарския интернационализъм и с десет бихме се отдалечили от тесногръдния буржоазен национализъм. В такъв случай заветът на Гоце: "всички македонци до един и всички като един срещу общия враг" ще намери своето си пълно осъществяване.

При такава една постановка на македонската нация в Македония, нема да има ни българи, ни власи, ни албанци, ни турци и пр., а ще имаме само македонци-македонци говорещи на влашки, албански, турски, български и пр. Разбира се, това не ще стане изведнъж, т.е. изведнъж турчинът да се чувствува преди всичко кат македонец, а също така влаха, албанеца, българинът да се чувствуват македонци и пр. Затова ще трябва да мине време. Всеко насилие в тази област, ще избие в груб национализъм и шовинизъм. Горното ще бъде резултат на дълг стихиен, но естествен, а не изкуствен процес; всеки опит да се замени този стихиен процес опит с изкуствена македонизация от горе-ще кажем заедно со Сталин--значи да се води утопична и вредна политика, която може да предизвика в неславянските/на българските особено/народности антимакедонски, по скоро, антиславянски шовинизъм /МНКВ стр. 342-Сталин/. Не бива да забравяме, че най устойчиви, най жизнеспособни от всички остатъци на капитализма са националните предрасъдъци. "Трябва да се забележи, че остатъците от капитализма в съзнанието на хората са много по жизнеспособни в областа на националния въпрос, отколкото во всека друга област/кн.//Сталин МНКВ стр. 397/". Сам Ленин казва, че националните различия ще си останат да съществуват още дълго, даже след победата на пролетарията в международен мащаб". /Сталин пак там стр. 394/.

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

У нас ще имаме обратно, не отмиране на първ
во време, а едно силно развитие и процъвтяване на
националните езици и култура, едно взаемно, братско
културно съревнование на разните национални кул-
тури-национални по форма, социалистически и маке-
донски по съдържание. Първият етап към една истин-
ска македонизация ще настъпи, когато, старите нацио-
нални имена-българи, албанци, власи и пр. се изгу-
бят от речника на нова Македония и вместо тях
стане меродавно и в самата Македония името, общото
национално име, македонци, обгръщащо в себе си като
събирателно, всички македонски народности без раз-
лика на вяра, език и раса. В такъв случай в списъ-
ците на македонските граждани в една утрешна сво-
бодна и Обединена Македонска държава нема да
има графа за народностна принадлежност, а такава
за говоримия език, за говорящите този или онзи
език, а в последния стади-само македонци.

Така мислим по тоя въпрос. Това е, което най
много може да се направи за народностното омирот-
ворение на Македония и за правилното, последова-
телно и демократично разрешение на въпроса за
македонската нация, което, сигурни сме, ще задоволи
всички македонци-българи и небългари, турци и
християни.

Третият реакционен и антинароден еле-
мент при изграждането на македонската нация се
изрази в това, че нейното изграждане се извършваше
в една жестока, непримирима, варварска, бих казал
борба срещу българщината въобще, срещу всичко
българско, срещу всички българи, независимо от
това, какви са те: национал-шовинисти, фашисти, ку-
лаци или социалисти, комунисти, болшевики. Насажда-
не подобна една умраза към цел един народ, към
всичко българско, особено днес при условията на
тържествуващия социализъм и пролетарски интер-
национализъм е нищо неоправдано деяние, граничащо
с престъпление. С тази враждебно антибългарска и
шовинистична политика скопските патриоти и

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 103

стоящите зад тех техни учители успяха да оклеветят
и опозорят цел един народ, да го убият морално,
духом, и после да го унищожат. Но с всичко това
те така очорчиха, както видехме, македонското
население в самата Македония, емиграцията, 500-
хилядната емиграция, в България, даже и тая вън
от България, щото това огорчение бърже мина в
необуздана умраза и се изрази в най лоши за-
мисли спремо врага, в умраза и спрямо всичко оно-
ва, което той вършеше. На тези именно причини се
дължи главно и повратът в развитието на македонс-
ката нация, при който, както казахме и на друго
място, населението намрази не само своите управ-
ници, управлението им, а и самата македонска на-
ция.

Ето как невидимо в началото за някои
от скопските управници се изграждаше новият
народо-революционен фронт срещу ония, които
народните свободи. Разбира се, всичко това не може-
ше да остане до край незабелязано от властта.
Последната в отговор на това антидържавно наро-
до освободително движение, засили терора срещу
бившите българи и, за да се прикрие същноста на
този терор, преследваните българи се обявиха за
българофили, тъй като според тях в Македония
никога не е имало и сега българи нема. Българо-
филството се обяви за най опасното движение и
българофилите-за много по опасни и от най опас-
ните фашисти.

Така се роди българофобията, собствено
тя бе родена още по времето на Милош Милоевич,
но сега се пресади и се "облагороди" за по голяма
плодовитост. И в това отношение новите Милоши-
шовци успеха да надминат самия си учител, защото
българофобията се прояви в такива чудовищни
форми, непознати и в най кървавите кралско-жу-
пански режими.

Но българофобията не остана сама. Тя ро-
ди, собствено възкреси, сърбофобията.

За оня, който разбира езика на дейлек-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

тиката, за него е ясно, че подобни фобизми са възможни само при условията на буржуазно-националистическите и фашистки режими, които раждат ежедневно, ежечасно, стихийно фобизми, срещу всеко едно народно демократично движение. При условията на народната демокрация и социализма фобизмите са непознати, особено непознати като оръжие на властта. Според мене пробен камък за истинско социалистическо и лъже-социалистическо в една социалистическа държава е отношението на ръководителите на тая държава към националния въпрос, към националните групи и към чуждите нации и националности във и вън от държавата.

Днес целият обществен живот в НР Македония се къпи в най опасен фобизъм, краят на който, ако не се променят тия ненародни методи-то се знае-ще дойде, гибелта, сгромолясването на сегашната НР Македония, а може и разпадането на сегашната Югославянска власт.

Фобството, особено проявено спрямо народи или държави, кръвни врагове на империализма и неговите вдъхновители-англо-американските хиени, държави безрезервно привързани към Съветския Съюз и Великия Китай-такова фобство е исторически неоправдано.

В една конференция на македонските училищни инспектори в Скопие, председателствувана от бившия министер на Народната Просвета Никола Минчев, прочелникът/отговорникът/по просветата в гр. Скопие др. Битолянс, в своя доклад за състоянието на учебното дело в поверените му училища в Скопие, изтъкна, че неуспехът на учебното дело в скопските училища главно се е държал, на учителите бивши екзархисти, които били не само неспособни да се справят с своята чисто педагогическа задача, но били и големи българофили. На тази неверна, грубо тенденциозна и оскърбителна констатация никой не обърна внимание.

ЦЕНТЪР ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

Изглежда, че това се сметна резултат на верен марксически анализ. Даже Густав Влахов ~~Сми~~ стария Дим. Влахов, който, като пълномощник в конференцията от страна на Народния фронт, не остави докладчик неущожен, в този случай и той зъб не обели. Взех думата аз, в качеството ми шеф на основното образование в НР Македония и изтъкнах, че от направените лично от мен ревизии на въпросните екзархийски учители, чиято педагогическа и патриотична дейност винаги ме е интересувала, не само в скопските, но и в останалите мак. училища в цела Вард. Македония, констатирах точно обратното. Даже имаше случай на трогателно усърдие и акуратност, едно силно желание да не ги засрами техната напреднала възраст/повечето от тех беха над 50 години/. В Прилеп, например, заварих един такъв бивш екзархийски учител, в класа си да разработва текста на една песен, стъкмена от него/мелодията и съдържанието/, посветена на Тито. "Колкото до българофобството на тия учители, другари-дебело натъртих, аз-сигурен съм, че са българофили, защото като честни хора, те не могат да бъдат българофоби. Ако е за българофилство, то и самият аз съм българофил, а не българофоб. И сметам, че при нашите условия българофилството е положителен, прогресивен елемент, защото чрез него властта проявява дължимото внимание към чувствата на огромен дел от славяно-македонското население т.е. към бившите българи и техните потомци и така ги спечелва и второ-то е един благороден жест на също такова едно дължимо внимание към братс киябългарскиж народ, към България на славния Георги Димитров, патриархът на международния антифашизъм, за която България и самия Димитров, все пак съвсем не е безразлично дали от нашата тук власт се насажда всред масите българофобия и се гонят българофилите. Българофобията е реакционен елемент и на не са способни само фашистки настроени еле-

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ

106

менти. Ако др. Битолияно, провеждайки подобна бълга-
рофобска политика, се надява, да постави честни
македонци патриоти на позициите на шовинизма и
фашизма, много се лъже. Аз мисля, че не да превър-
щаме българофилите в българофоби, нещо, което не е
по малка ревност вършеше бившата кралска власт,
с което пожъна само неуспехи за себе си, като
революционираше с това масите и ги правеше фа-
натици българи-не значи да гоним българофилите,
а обратно-техното българофилство, да го направим
да прерастне в сърбофилство. По понятни нам причини
нашето македонско население тук не обича сърби-
те, под гнета на които пъшка повече от тридесет
години.

Разбира се, не всички сърби са виновни
за теглото на нашия народ, но народът-нали знаем-
той обобщава. За него имаше сръбско робство, в
което понятие влизаше кралското монархическото
фашистко и др. робства, които изтъкнах и фактите че всички почти
тия стари учители си бяха с гоце и кь Цинцарь.

Говорих доста време, но след като свърших
никой не стана да защити моята теза или да я
отрече. Сам др. Густав Влахов си прехапа езика. ~~Само~~
~~др.~~ Само др. Министра Н. Минчев ми направи бележ-
ката, че много съм похвалил старите учители-
екзархисти, защото все има и между тех, които да
кусат. Нема стадо без мърша, каза. - каза той.

Разбира се, др. Министер бе прав. Сам аз
имах случаи в моите ревизии да констатирам. Това.
Срещнах някъде ~~няколко~~ изхабени стари учители, но
техния брой бе нищожен пред добре работящите
учители.

Българофобията, на която проводник стана в
конференцията др. Битолияно, за голямо съжаление
се смета и до днес не като недостатък в работата
на държавния служител, а като добродетел и се ~~съ-~~
~~съвр~~ като непоправима слабост, а непоследо-
вателност, обвиняват небългарофобите. А истината

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

107

е, че не слабост, а престъпление проявява оня, който поощрява българофобията. За народа ни, за макед. емиграция, за нашето население в Пиринско и Егейска Македония всеки, който мрази българското, той е сърбин. Ако не е станал още сърбин, но всецело се е отдал в служба на сръбската повинистична пропаганда против бугарите.

Мисля, че всеки истински народен човек и социалист, всеки един прогресивен деятел ще осъди българофобията, особено днес, когато една от големите наши задачи е да премахне от нашия път всичко което разединява българи, сърби и македонци и издигне, което ни обединява.

Нека се разбере, че оня, който насажда българофобия, в същност засилва българофилството, което на последна сметка се превръща в сърбоффобия.

Четвърти реакционен елемент.

Това е нашата македонска азбука, от която са изхвърлени белезите, буквите на най характерните македонски гласове, които рязко го отличават от всички сръбски диалекти и го приближават към българския език. И тъкмо затова са и изхвърлени от азбуката.

Нема нужда да се казва, че азбука, в която липсват буквите, с които обикновеният македонец не може, не е в състояние, да напише правилно на звука точно едно писъмце, да си напише името или селото си, такава азбука не е народна азбука.

Характерен в македонския говор е гласът ъ= който некъде се изяснява в "а" или "о", които в нашата азбука през турско се пишеше с буквите "ъ" или "ѫ". В сръбския език той се изяснява в гласа "у". Например думата "ръка се признася у нас, "рака", "рока" или "ръка". Нашите езиковедци запознаха на този глас, на гласът ъ= непремнно да се изнасява само в гласа "а". Да, това е правилно, но само оний, които ще трябва да пишат на книжовен

ЦЕНТР. ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ 108

език, които не могат да не се подчинят на тази
команда и длъжни са да пишат "рака, а не "ръка"
или „рока". Но какво да правим с хилядите обикно-
вени македонски люди, които не умеят още да го-
лекти? Тя правилно ли ще бъде да ги изнасилваме?
Овчарят от Шар, селянинът край р. Радика, да го
накараме да пише книжовно? Ами шулината от Прес-
па, селените край Томорос, Галичица и Пелистер,
да пишат: ракава ме заболи да ти пиша писма едно
подир друго, а ти все молчиш ко кютук". Не той ке
си я напиши думата "ракова" с "ѫ" или с "ъ", както
господ го е научил да я произнася. Добре, но в наша-
ва палена македонска азбука буква за този тъй
характерен глас в цела Преспа, Ресен и Ресенско-
Охрид и Охридско, за Лерин и Леринско, за Воден
и Воденско, за Костур и Костурско и пр., такъва
буква за гласа "ѫ" нема. Тогава? Разбира се,
тоя, който е седнал да пише писмо, той все знае
некоя азбука и съвсем не е чакал да му се измисли
азбука без букви за него. Той си знае старата
своя азбука и там в нея ще намери за гласа "ѫ"
не една буква и тамам две "ѫ" и "ъ".

Такъв един простичек човечец, но не глупав,
мъчно може да си обясни защо думата, например,
"мътам", без буквата "Ъ", който замества гласът "ѫ"
и на местото на тая буква се поставя една нищо
незначуща запетайка, за да се получат неразбираеми
и смешни и скръбни графолоти като следните: д,но,
вместо дъно, Б,пле вместо Бъпле, П,теле вместо Пътеле
'рвати вместо 'ржати, и пр.

С право всеки македонец се пита: ние маке-
донците, които сме дали на славянството най-съвър-
шената азбука, които сме дали "на вси словѣни книга
да четат, днес сме изпаднали до такова ниско рав-
нище, че неможахме да извлъчим от себе си хора,
които да измислят не 36 букви, както сториха преди
1500 години Солунските двама братя Кирил и Методи,

ЦЕНТР ... ИСТОР. АРХИВ

а единичка поне буква, за да не резилили езика си и да не ставаме по-смешни и по-много прости, отколкото поробителите ни, враговете ни сами.

Пита се-защо новите азбукоизнамерватели от Скопие изхвърлиха от нашата стара македонска азбука буквата "ѣ" ? Тя била "бугарска". Наредено било от горе. Защото е помен да остане от него, от това проклето бугарско.

Ето най реакционният елемент в нашата нова нация. И не само този реакционен елемент в азбуката. Има и други реакционни елементи, за които ще се говори в друг труд, посветен специално по тези въпроси.

Петият реакционен елемент при изграждането на македонската нация се състой в вмъкването в книжовния македонски език думи и изрази от сръбски произход, а наши думи и изрази се правят сръбски, с които езика ни от македонски се превръща в патагонски. Говори се например за хубаво, истинско кафе, а не леблебии. Изказана тази мисъл на книжовен македонски език право кафе и от там прави сърбини т.е. истински сърбин. Вместо видниот човек/виден човек/ на книжомен македонски език ще бъде "угледниот човек"; вместо нашето търговия в Скопие казват пазарење, хитно вместо бързо, попуст вместо намаление (по железниците); вместо справедливо-праведно, вместо уволнен от длъжност-разрешен от длъжност. Вместо гласуваат/при избори/изгласат; вместо абонати абонирци, вм. се съгласи-се сложи; вм. да го скрие-да го сокрие; вместо кадро/снимка/слика; вм. согласуване-усогласуване; вм. прочуениот човек, чувениот; вместо пристигна от Скопия, допатува, вм. подобрувам-облажувам, вм. младеж или младина-младич; вм. съществува или има го/това го има/постое; вм. определен-намерен; вместо арестуван-уапсен, вм. стачка-штрајк, вм. вид-врста; схема-шема, последова-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
[illegible]ИВ

телно-доследно, ворволица хора-поверки, умствено /сметане/-усмено, циркус, избилни, обавеза, обола /ви. погон, газда, обездеда и пр.пр.пр.

И изрази както следните: "каменото темелник на нашата политика", "Тодор Драйер пропагял на се е числил към републиканската партия", "Йордан повторно апелира на Египет. и Ирак, ви апелира (към/а не/на Египет.", "Три добра примера" вместо три добри примери; "да им се [illegible] на масите укаже", "да заедно со нив работи на прошаруването на социализмот", "право да ги той го развае своиот лит. език; да тамо работа нещо.

Както виждате от горните примери на секъде предлога "да" /да отиде, да доде/ пред неопределителните глаголи върви по сръбска езиковна конструкция.

Притежавам маса примери, от които се вижда, че не са редки случаите, каде думите не се съгласуват по род и число, където на всекъде подлогът "за" се подменя с предлог "на", което е неправилно и никъде в народния говор не се среща.

По горните причини са станали нещо обикновено изрази като следните: "....да им се на масите укаже, дека тия не мислат на/?/истинско ослобудуване" /Виж "Васил Главанов" стр. 16, автор Лазо Мойсов/ а изрази за несъгласуване на имената по ред и число, като следния: "два нова случая", "три добра примера", "да си закажиме средбата" /вместо "да си определиме среката", "нейзината работна снага" /вместо "нейзината работна сила"" /"На овои начине" /вместо по овои начин"/ и пр. Както виждате не само структурата на езика, но и думите на нашия език се посърбуват.

Ако македонската нация иска непременно такъв патагонски книжовен македонски език, по-добре беше ич да я нема.

ЦЕНТ.
ИСТОР. АРХИВ
118

Но все пак-ще кажем"ела зло без теб-още по-зло".

Без това зло, без тия реакционни ненародни елементи в книжовния език, който ни донесе македонската нация, които все пак един ден ще изчезнат, ние днеска немаше да имаме нищо македонско в Вардарска Македония, а всичко от долу до горе и от горе до долу щеше да бъде сръбско, а днешните македонци-прави сърби. Македония - Южна Сърбия

Шестият реакционен и антинароден елемент при изграждането на македонската нация се състой в умишленото противопоставяне националните задачи на македонските пролетарии на интернационалните такива. Известен ни е преходът от предоктомврийския стадии на националния въпрос към следоктомврийския, когато след Великата Октомврийска революция той прерастна от частен въпрос в общ, в общ въпрос на пролетарската революция, во въпрос на пролетарската диктатура, или-както се изразява Сталин: "от частица на боржоазно-демократическата революция се превърна в частица на пролетарско-социалистическата революция" /Сталин, Марксизмът и национално-колониялния въпрос, стр. 333, и още 296, 297, 284, 334/. В това именно се състой и революционата смисъл на националния въпрос.

Това изискване, обаче, би могло да се осъществи на практика при условията на днешните изострени класови противоречия и пролетарски революции само чрез съвместна братска борба на национал-революционните демократии и работническата класа, пролетарията, като при тая съвместна братска борба се поставят на преден план не националните задачи на революционите демократи, а интернационалните задачи на пролетарията, при което борбата да се ръководи от авангардът на работническата класа, пролетария-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

та,начело с респективните комунистически партии. Значи пролетариите от всички страни,техните борци немогат,не е правилно,не е марксическо и не бива да противопоставят своите национални задачи на интернационалните такива." Да се противопоставят националните задачи на пролетариите в една или друга страна на интернационалните задачи,значи да се допустне най груба грешка в политиката"/Сталин,соч.т.9,стр.27/.

Нашите другари обаче от Скопие постъпиха точно обратно:те поставиха на първ план национални задачи и на втор-даже на последен план -пролетарски,класови.Там борбата се ръководеше не от Македонската компария,която никой от народа не знаеше точно да ли въобще съществува такава партия като жива реалност,а се водеше от Народния фронт,в който партията невидимо влизаше и също така невидимо бърже се стопяваше в него. [redacted]

Криейки от масите,от народа,знамето на партията,югославянските ръководители стигнаха до това положение,че принизиха ролята на партията,притъпиха оръжието на работническата класа,ръзоръжиха пролетарията.А това стана, защото Югославянската компартия,от където се ръководеше за нещастие и Макед.компартия,бе изградена по типа на сектанско бюрократическата организация.В своето мнозинство ЦК на КПЮ се състоеше не от изборни,а от коптирани членове,което продължи даже и след освобождението от германските хуни на Югославия.Комунистите по такъв начин беха лишени от възможността да водят открита политическа дейност,открита пропаганда на пар-

ЦЕНТР. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

113

тийните възгледи, както правеха, например, българските комунисти, които народът познаваше добре, но
~~вия, на ръководителите~~ ~~Павелович~~, в живота на КПЮ се
накърниха грубо най елементарните основи на
вътрешно-партийната демокрация, нямаше
изборност, немаше критика и самокритика; в партията се създаде бюрократически режим, пагубен
за живота и развитието на Югослав. Компартия.
Ръководителите на Югославия гледаха на партията
не като на висша форма на обединение, самодейна
боева организация на работническата класа, изграждане на началата на вътрешно-партийна демокрация, на критиката и самокритиката-организация,
в която всеки член на партията има право да
изкаже свое мнение, а като в партизанския отред,
чийто членове немат право да обсъждат каквито
и да са въпроси, а трябва само безпрекословно
да слушат и слепо да изпълняват всички пожелания и заповеди на своя си началник. Царските руски
афоризми "Молчат не разсуждат", "началство знает
лучше" - бяха втълпени в главите на всички. Насаждайки подобни методи в партията, накърнявайки
принципите на вътрешно-партийната демокрация,
по които се изгражда марксистката партия,
югославянските водачи фактически достигнаха до
ония военно-бюрократически методи, които се
опитваха да насаждат в болшевишката партия
разбитите и осъдени от болшевиките Бухарино-троцисти, начело на които стоеше техният патриарх-Троцки.

ДЪРЖ. ДЪРЖ.
ИСТОР. АРХИВ

Македонските водачи комунисти, надъхани от своите белградски ~~господари~~ с подобен пагубен и отровен троцкизъм, лесно беше да избият в най груб националшовинизъм. Нали е казано: крайностите се допират и не между лудия и гения има само едно влакно растояние? Верни значи на троцкиската природа на своите учители, скопските ~~ръководители~~ пренебрегнаха в своята политическа дейност класовите, пролетарските, партийните въпроси и поставиха на преден план въпросът, националния въпрос, за Пиринска Македония, с който те изпълниха до гуша съдържанието, не само на МКП, но и това нар целия обществен живот в страната. Особено от началото на 1947 год. юли месец от тоя въпрос те направиха културен и политически плацдарм за нахлуване в чужди сфери на влияние, ултра-фашистки лаймотив на техната завоевателна политика, с която требваше да се съобразяват не само всички в Македония, но и в България, ако желаяха да изгубят благоволението на боговете от новия политически Олимп-Титов Белград. и [illegible]. С всичко това скопските ~~ръководители~~ тия от Белград ~~извлязнаха~~ в противоречие с Марксизмо-

ЦДИА
ИСТОР. АРХИВ

115

линизма, с учението на Сталина, който по нац.
въпрос препоръчва, щото срещу националния сепа-
ратизъм и шовинизъм да се издигне изпитаното
оръжие на интернационализма, единството и нераз-
делността на класовата борба, не в името на на-
ционализма, а в името на интернационализма! (к.м.)

Още първите дни на 1947 год. по даден
знак, всичкото съдържание на целокупния живот на
НРМ, както казахме, се изпълни и преизпълни с въп-
роса за Пиринска Македония, като че ли П.М. беше
центъра на световните проблеми и от нея само,
от това дали тя ще остане в България, или ще
бъде час по скоро присъединена към "Майката Оте-
чество" Югославия зависеше победата над общия
враг на работническата класа-кървавият импе-
риализъм. За скопските ръководители, като чели,
нямаше, несъществуваха, двата фронта-фронтът на
капитала и тоя на труда, на експлоатацията и
свободата, на войната и мира, стоящи днес настръх-
нали един срещу друг, готови да се хванат за оръжие
ето-едните, за да запазят и разширят съществуващия
варварски ред на света, другите, за да се построи
той от основи и се изгради нов по добър и по
справедлив ред; едните, търсейки победата в оръжие-
то, атомната бомба, другите -в международната
солидарност, сдружавайки се в името на свободата,
демокрацията и социализма, срещу атомната бомба,
т.е. да се върви чрез мирни срудства към осъществя-
ване на своите човеколюбиви и свободолюбиви
въжделения, обявявайки по такъв начин твърдо и
безстрашно, макар с мирни средства, война на вой-
ната, държейки ножа в ножницата, но незабравяйки
предупреждението към военолюбците, че всеки опит
за нападение ще бъде посрещнат по болшевишки.

И акс при все това, над светлокрилия
ангел на мира утре би възтържествувал черният

ЦДИТ ДВА
ИСТОР. АРХИВ

116

демон на войната, милионите обикновени хора от всички крайща на света в това число и в страните на самите военолюбци, ще се дигнат като един човек, за да грабнат от ръцете на подпалвачите огъня, с който те се готвят да запалят света. Всеки опит да бъдат отрезани тия милиони ръце ще бъде посрещнат с такъв удар, какъвто светът до сега не е видел. И тогава "Ще дойде ден" на човечеството ще блесне над гангрясалия труп на врага крумовата табела: "Нещеш мира, на ти секира!"

На там води политиката на сегашните военолюбци, които точат зъби срещу Великия Съв. Съюз и страните с народна демокрация, хвърляйки смет и кал върху възходящото слънце на Кремъл, с намерение да затулят неговия пурпурен блясък. Напраздни усилия, защото не се гаси туй, що не гасни. Суетни желания на безумци! Защото:

"Безумен е, който хвърля шепа пръст - с пръст слънцето да затъмни; който надежда храни слепа да спре стихията свирепа на океанските вълни."

Съветският Прометей не се страхува от гласа на гаргите от Вашингтон, колкото и да е зловещ, които заплашват со смъртоносните крила на атома да унищожат света. Все пак безсилни са да изгасят Прометеевия огън, който днес гори в сърцата и душите на всички роби по света, в сърцето на един велик народ, горд со своя устрем към бъдещето на освободеното човечество. И тоя народ, тоя Прометей, не хвърля в гнусното лице на Зевза в Белия Дом своята заслужена храчка, а издига своето мъдро слово, знамето за мир и за правда нова. Тъй благородно постъпва той именно затова, защото е Прометей. Именно като такъв "той много огън хвърли на земята, разкъса хиляди слънца и с размах запали и разлюля робското сърдце с ураган от искри", които утре времето и врагът в слънца ще превърне.

А слънцата со слънца вековната тъма и робството човешко ще разпръснат.

ЦДНА ИСТОР. АРХИВ

117

"Чуеш ли Зевзе Злонамерний ? Знай,че
сгромолясан ще те видя скоро аз от трона на
престъпната твоя власт!"

Ето къде е днес борбата: Човекът или
зверът,война или мир,свобода или робство.
Този е днес главния проблем-генералната
линия на всички честномислящи люде по земята;
проблемът за отношението на Прометея към Зевза
и на Зевза към Прометея,който проблем днес
интересува работническата класа преди всичко
и всички трудящи се.А не проблемът за Пиринска
Македония-на кого да бъде тя.Или по право-да
бъде ли включена сега в Н.Р.Югославия или не.
"Село гори,баба се шеля",казват у нас в Маке-
дония за подобни политически диверсии.

Македонската нация ще се изгражда и без
въпроса за Пир.Македония и не върху умразата
срещу България и всичко българско и срещу
Съветския Съюз и страните от социалистическия
лагер,а в борба и омраза срещу всички велико-
сръбски,великомакедонски и великобългарски
шовинисти,за чист и красив книжовен език и
култура,изграждащи се на чисто македонски ос-
нови,със заемки от езиците от културите на най-
близките наши славянски братя-българи и руси,
без каквито и да са лоши чувства и пъклени
намерения към езиците, културата,свободата и
независимостта на коя и да е държава и народ
-славянски или неславянски,стига да е на анти-
империалистическите позиции на СССР.Маке-
донският език и македонската нация да служат
за обединение,а не разединение на борящите се
против общия враг.А тоя враг не може да не бъде
новият хитлеризъм днес със Център Североаме-
риканските Съединени Щати и с филиали-Западна
Германия,Англия и Франция, [illegible].

Със сломяването или обезоръжаването на
този опасен наш общ враг ще се разреши най-

118

правилно и последователно и нашия македонски
въпрос, който крайно време е да бъде поставен,
да бъде вписан в списъка на неразрешените
въпроси, очакващи своето разрешение. Чрез усилията
всички и чрез мирни средства тия въпроси ще
бъдат разрешени. Те са поставени вече на зе-
лената маса. Само нашият въпрос не е поставен.
Дванадесетия час за нас наближава. Да го не
проспим и този път. Грехота и срамота ще бъде.

Прочее, внимавайте, консули!

= = = = = = = =

ЦДИТ ДЪРЖ. ИСТОР. АРХИВ